

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

3^E JAARGANG

WOENSDAG 11 SEPTEMBER 1918

No. 141

ROTTERDAMSCH BANKVEREENIGING

Rotterdam 's-Gravenhage

Boompjes	Mauritskade
Delfshaven	Bezuïdenhout
Feijenoord	Kneuterdijk
Glashaven	Naaldwijk
Schiedam	Rijswijk
Vlaardingën	Scheveningen

Amsterdam

Rokin

Zaandam

KAPITAAL EN RESERVEN

f 66.000.000,—

NATIONALE BANKVEREENIGING

Hoofddirectie en Centrale
Administratie te Utrecht

Alkmaar, Almelo, Alphen a. d. R., Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Barneveld, Bodegraven, Borculo, Boskoop, Den Burg (Texel), Coevorden, Culemborg, Delft, Deventer, Doetinchem, Dokkum, Dordrecht, Drachten, Ede, Emmen, Franeker, Geldermalsen, Goes, Gorinchem, Gouda, Groenlo, Groningen, Haarlem, Harlingen, Heerenveen, Den Helder, Hengelo (O.), Hoogeveen, Hoogezand, Hulst, Katwijk, Leeuwarden, Leiden, Lochem, Meppel, Middelburg, Nijmegen, Oostburg, Purmerend, Schagen, Schoonhoven, Sliedrecht, Sneek, Stadskanaal, Terneuzen, Tholen, Tiel, Uithoorn, Utrecht, Veendam, Veenendaal, Vlissingen, Wildervank, Woerden, IJmuiden, Zeist, Zierikzee, Zutphen, Zwijndrecht.

KAPITAAL EN RESERVEN

f 7.200.000,—

De aandacht wordt gevestigd op de afgifte van **Binnenlandsche Credietbrieven**, waardoor in ruim 80 plaatsen in Nederland gelden franco kunnen worden opgenomen.

ZUID-NEDERLANDSCHE HANDELSBANK

Kapitaal f 3.000.000,—

EINDHOVEN - TILBURG - 's-HERTOGENBOSCH
BRED A - MAASTRICHT - SITTARD - VENLO

HANDELSCREDIETEN

Incassering van Wissels — In- en
Verkoop van Buitenlandsch Papier
Effecten — Coupons

DEPOSITO'S

N.V. Furness' Scheepvaart- en Agentuur Maatschappij

ROTTERDAM—AMSTERDAM

Telegram-Adres: „FURNESS”
Telefoon Nos. ROTTERDAM 7744/47
„ „ AMSTERDAM N 6866, N 1267

Reeders, Cargadoors, Expeditieus, Kolen-
handelaren, Stuwadoors, Assuradeurs etc.Speciale afdeling voor het bevrachten
van scheepsloadingen per stoomende en
zeilende ruimte.

AAN- EN VERKOOP VAN SCHEPEN

GEREGELDE LIJNEN VAN EN NAAR:

BALTIMORE (Holl. Amer. Lijn) elke 10/14 dagen
*CARDIFF (en Birmingham District) wekelijks
*MIDDLESBROUGH elken Zaterdag
*STOCKTON ON TEES elken Zaterdag
*SUNDERLAND elken Zaterdag
*ALEXANDRIE elke 2/3 weken
CANADA (via Londen) elke 10 dagen
AUSTRALIE (via Londen) elke 14 dagen
*ZUID-AMERIKA (via Antwerpen) elke 2/3 weken
*MAROKKO (via Antwerpen) elke 14 dagen
CUBA (via Liverpool) elke 10 dagen

Doorvrachten naar en van alle deelen der wereld.
Levering van Engelsche Stoomkolen en Gaskolen.

* Diensten tijdens den oorlog gestaakt.

Nationale Levensverzekering-Bank

OPGERICHT 1863

TE

ROTTERDAM

Stoomvaart-Maatschappij NEDERLAND

AMSTERDAM.

Stoomvaart-Maatschappij ROTTERDAMSCH LLOYD

ROTTERDAM.

TIJDELIJKE MAILDIENST

JAVA—SAN FRANCISCO vice versa
via
Singapore, Hongkong, Manilla, Nagasaki
en Honolulu.

VRACHTBOOTENDIENST

van Java naar San Francisco vice versa, in
vereniging met de Java-China-Japan Lijn.

JAVA—NEW YORK LIJN.

Geregelde vrachtbootendienst van New York
naar Nederlandsch-Indië vice versa, via
het Panama-Kanaal, in samenwerking
met andere Maatschappijen.

JAVA—BENGALEN LIJN.

Geregelde dienst van Nederlandsch-Indië
naar Rangoon en Calcutta vice versa.

De N.V. Hypothecaire Credietbank

Anna Paulownastraat 113

's-GRAVENHAGE

verstreckt credieten onder hypothecair
verband. Geeft uit 5 % voor hoofdsom en
rente verzerkeerde schuldbrieven in coupures
van f 1000,—, f 500,— en f 100,—.

De Directie,

Mr. J. J. BERGSM A.
C. PLOKHOOF.

F. & W. VAN DAM

Makelaars in Assurantiën

Wijnhaven 63 - Rotterdam

belasten zich met het

plaatsen van

alle Assurantiën,

onverschillig van wel-

ken aard, geene uit-

gezonderd.

HOLLANDSCHE BANK VOOR ZUID-AMERIKA

AMSTERDAM BUENOS AIRES RIO DE JANEIRO SANTOS

KAPITAAL f 14.000.000,—

RESERVE f 2.100.000,—

ALLE BANKZAKEN OP ZUID-AMERIKA

VERLEENT BEMIDDELING TOT HET AANKNOOPEN VAN HANDELSRELATIES IN
ARGENTINIË EN BRAZILIË

DE GRONINGER BANK

Groningen, Winschoten, Stadskanaal, Wildervank,
Veendam, Sappemeer, Delfzijl, Emmen, Hooge-
veen en Ter Apel (Firma TIMMERMAN & SASSEN)

Kapitaal f 6.000.000,— Geplaatst en gestort f 4.440.000,—
Reserves f 430.501,04

VERRICHT ALLE BANKZAKEN

Belast zich met het incasseeren van wissels op binnen-
en buitenland

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22 AMSTERDAM

KAPITAAL EN RESERVEN f 5.500.000,—

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4 PCT.

GELDEN OP DEZEN TERMIJN GESTORT ZIJN NA AFLOOP VAN HET
JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.

NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STILZWIJGEND VOOR
GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.

DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER HALF JAAR
OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

GEBROEDERS SCHEUER

Assuradeurs en Assurantiebezorgers
Expediteurs en Cargadoors

AMSTERDAM EN ROTTERDAM

Verzekering van Koopmansgoederen tegen
transport, molest, brand en diefstal tegen
concurrerende premiën.

Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek DELFT

ARTIKELN:

Gist
Brandspiritus
Zuivere spiritus
Foezelolie
Amyl-alcohol
Aether Sulfuricus
Narcose æther
Kurken en
Gedroogde Spoeling

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

Wester-Suikerraffinaderij AMSTERDAM

GROOTSTE RAFFINADERIJ
IN NEDERLAND

Levert de mooiste Suiker,
omdat haar zuiveringsver-
mogen het grootst is.

Produceert behalve alle soorten Melis-
suiker en Basterds:

Cristallen, groote en kleine, Klontjes
(Cubes), Theeklontjes, Crushed (brokken)
Tabletten, Brooden, Poedersuiker, fijne
Suikers voor Vruchtengebruik, enz. enz.

Pletterij, voorheen L. I. Enthoven & Cie - Delft

Wissels, Veerwissels, Goederenwagons, Draaischijven,
Bruggen, Kappen en Gebouwen, Tanks, Aanlegsteigers.

ZWAAR EN LICHT SMEEDWERK EN PERSWERK.

NEDERLANDSCH INDISCHE[™] HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, CHERIBON, HONGKONG, INDRAMAJOE,
MEDAN, MENADO, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG,
SINGAPORE, SOERABAYA, TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 35.000.000,—

Reserven f 17.400.000,—

Algemeene Friesche Hypotheekbank

LEEWARDEN

Kapitaal f 1.000.000,— Reserves ± f 147.573,—

Uitstaand bedrag Pandbrieven ruim

f 8.000.000,—

4¹/₂ % Pandbrieven à 99 %

4 % Pandbrieven à 91 %

N.V. VAN DER LELY'S TOUWFABRIEKEN

ROTTERDAM,

Boompjes 93.

Telefoon: 3277 en 3296.

Telegr.-adr.: Vanderlely.

AMSTERDAM,

Prins Hendrikkade 16/7.

Telefoon: 7415 N.

Tel.-adr.: Vanderlely-touw.

GRONINGEN,

Der-A-Brug.

Telefoon: 1035.

Telegr.-adr.: Vanderlely.

FABRIEKEN TE MAASSLUIS.

SCHEEPSTROSSEN in alle soorten en afmetingen.

VISSCHERIJTOUWWERK.

Geteerd en ongeteerd Manila-, Sisal-, Nieuw-Zeeland-,
Bombay- en Russisch henneptouw.
Cocostouw.

TRANSMISSIESNAREN met en zonder reguleerbare
koppelingen.

STAALDRAADTOUW voor Scheepsgebruik, Liften,
Mijnen- en Hijschwerktuigen. IJzerwant en Hercules.

ALLE SOORTEN PAK- EN BINDTOUW

GRONINGSCH E CREDIET- EN HANDELSBANK

GRONINGEN, APELDOORN, APPINGEDAM, ASSEN EN VEENDAM

Kapitaal f 5.000.000,—

Geplaatst en volgestort f 2.000.000,—

Reserves ruim. f 387.000,—

VERSCHAFT BEDRIJFSKAPITAAL AAN
LANDBOUW, HANDEL EN NIJVERHEID

INCASSO — DEPOSITO — SAFE DEPOSIT

Een polis der

NILLMIJ

van 1859

's-Gravenhage, Veenestraat 1

geeft volledige
zekerheid en rust.

MAATSCHAPPIJ

voor

Scheeps- en Werktuigbouw

„FIJENOORD”

ROTTERDAM

Kruisers — Torpedobooten
Onderzeebooten

Mailstoomschepen
Vrachtstoomschepen
Baggermateriaal

Machine-installaties
tot 65000 P.K.

Scheeps-Zoelly-Turbines

Machines en apparaten voor
Suikerfabrieken, enz.

UNIE BANK

voor

Nederland en Koloniën

AMSTERDAM

Agentschappen in Indië:

BATAVIA, SOERABAYA,

BANDOENG,

MEDAN EN WELTEVREDEN

Agentschap in Nederland:

TILBURG

KONINKLIJKE STEARINE KAARSENFABRIEK GOUDA

GOUDA

GOUDA KAARSEN — NACHT-, THEE- EN SCHEMERLICHT
 STEARINE — KAARSENPIET — OLEINE
 CHEMISCH ZUIVERE EN ALLE ANDERE SOORTEN GLYCERINE

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ

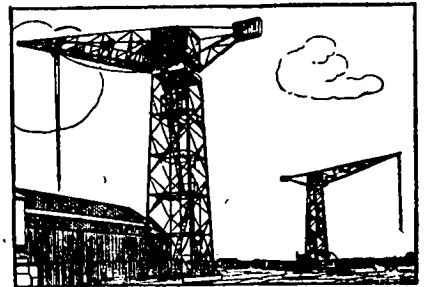
GESTORT KAPITAAL f 70.000.000,— STATUTAIRE RESERVE f 12.760.286,—

Hoofdkantoor: AMSTERDAM - Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in de voornaamste plaatsen van NEDERLANDSCH-INDIË,
 in de STRAITS-SETTLEMENTS, in BRITSCH-INDIË en in CHINA.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten,
 Incasseeringen en Financieringen, Schriftelijke of Telegrafische Credieten,
 Reiscredietbrieven, Deposito's, Rekeningen-Courant,
 Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Nederlandsche Staalindustrie
Rotterdam
Yzerbouw - Lijsten - Kranen

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereening 1853.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, AALSMEER, BEVERWIJK, BLOEMENDAAL, EDAM, HILLEGOM,
 HOOFDDORP, LEIDEN, LISSE, PURMEREND, IJMUIDEN, ZANDVOORT.

Volgestort Kapitaal f 3.050.000,—

Reserve f 721.500,—

R. MEES & ZONEN

ANNO 1720

BANKIERS

SCHIEDAM — ROTTERDAM — VLAARDINGEN

Behandeling van alle Bankzaken

ASSURANTIE-MAKELAARS

ROTTERDAM — AMSTERDAM

Bezorging van alle Assurantiën

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

3^E JAARGANG

WOENSDAG 11-SEPTEMBER 1918

No. 141

INHOUD

	Blz.
INCASSOPAPIER EN ZEGELWET door <i>G. van Roon</i>	800
De Rubber-Crisis door <i>W. E. van Rijnberk</i>	800
Indië en Amerika	801
De Financiën van het Duitsche Rijk door <i>G. M. Boissevain</i>	802
De Mijnindustrie in Peru door <i>J. M. Plante Fébure</i>	803
Zeeverzekering in 1917.....	805
AANTEKENINGEN:	
De buitenlandsche handel van Groot-Britannië in het eerste halfjaar 1918, landgewijs.....	807
Het staatsbeheer der spoorwegen in de Vereenigde Staten	808
Cijfers nopens de wereldproductie van petroleum in 1917.	808
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	809
REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	809
MAANDCIJFERS:	
Ontvangsten van Spoor- en Tramwegmaatschappijen..	810
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	811—818
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT**VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN**Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.***WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN**Secretaris-Redacteur: *G. E. Huffnagel.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 12,—. Buitenland en Koloniën f 14,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,85 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

9 SEPTEMBER 1918.

De toestand op de geldmarkt onderging de afgelopen week geen verandering. De geldvraag bleef nog tamelijk sterk aanhouden en vooral callgeld was zeer gezocht. Eerst tegen het einde der week kwam hierin iets meer aanbod, maar was er daarentegen meer vraag naar geld op prolongatie, zoodat de noteering, die aanvankelijk onveranderd was gebleven, van 2½ pCt. tot 3 pCt. steeg.

In wissels tot particulier disconto was ook iets meer aanbod en waar de gewone geldgevers zeer terughoudend waren, was de markt tamelijk onzeker, zoodat enkele gevers van wissels tot 3 pCt. moesten toe-

staan, terwijl anderen nog voor 2¼ pCt. konden onderbrengen. De markt sloot op circa 2½ pCt.

* * *

In navolging van verschillende andere gemeenten, heeft nu ook de Gemeente Rotterdam besloten een vijf-procents-geldleening aan te gaan. De inschrijving is opengesteld op 11 September a.s. tot een bedrag van 10 millioen gulden à 99% pCt. Verwacht mag worden, dat deze leening een heel wat beter onthaal zal hebben, dan de vorige van het 4½-percents-type.

* * *

Een buitengewoon zenuwachtige stemming heerschte op de wisselmarkt. De stijging van de entente-koersen, die de vorige week reeds de aandacht trok, nam deze week buitengewone verhoudingen aan en werd van een omvang, zooals nog weinig is voorgekomen. Londen, Maandag geopend op 9.35, steeg tot 10.17 op Vrijdagmiddag. Parijs en New York in verhouding, 36.75—38.60 en 1.97—2.12. Daarna begon de stemming te keeren en Zaterdag werd alreeds tot 9.95, 38.25 en 2.09½ afgedaan, terwijl heden ten slotte à 9.90, 38.15 en 2.07½ sterk aanbod bleef bestaan. De flauwe stemming voor Marken en Oostenr. Kronen bleef aanvankelijk nog aanhouden, maar in het verloop der week konden ook deze deviezen sterk verbeteren. Zaterdag en heden was het verloop echter eveneens gelijk aan de entente-wissels en trad weder een sterke daling in.

Blijkbaar is de grootste stijging veroorzaakt door speculatie in verband met de oorlogsberichten en is men bij meer rustig overleg tot andere gedachten gekomen.

Ook de neutrale wissels waren vast en in gelijke triching met uitzondering van den Zweedschen koers, die aan hevige schommelingen onderhevig was. Maandag en Dinsdag daalde deze koers circa 2 gulden en kwam voor het eerst sedert meer dan 1½ jaar op het normale goudpunt 66.75. Daarna trad een even snelle stijging in, zoodat Vrijdag weder 70.70 genoteerd werd. Na een daling tot 69.40 op Zaterdag, was heden de noteering opnieuw hooger, 70.35.

* * *

Direct na het bericht over de oprichting te Rotterdam van een Deutsche bankinstelling, vermeldden de dagbladen de vestiging van een bijkantoor van een groote Engelsche bankinstelling. Volgens die berichten zou de Standard Bank of South-Afrika, de grootste Engelsch-Afrikaansche bank, binnenkort te Rotterdam een filiale aan den Coolsingel openen.

INCASSOPAPIER EN ZEGELWET.

In Nummer 140 van dit Tijdschrift komt een artikel voor, getiteld: „Uitstel van Wissels”, waarin de schrijver eenige malen aan mijn stukje van 14 Augustus refereert, doch waarin hij meer speciaal behandelt het euvel van het uitstellen van wissels en kwitantien, den historischen oorsprong en de zakelijke oorzaak daarvan, aan de hand van een vroeger artikel van den heer W. Westerman in de Economist, om ten slotte te wijzen op een ander indirect gevolg van dit uitstellen, dan die, welke door mij werden aangegeven, en meer bijzonder betrekking hebbend op wissels, getrokken in buitenlandsch geld.

Hoewel dit speciale geval, dat in den breede behandeld wordt, nu juist in den tegenwoordigen tijd niet bijzonder actueel schijnt, daar wissels in vreemd geld getrokken zoo goed als geheel niet meer voorkomen, zij het mij toch vergund, eenige opmerkingen dienaangaande in het midden te brengen.

Vóór den oorlog was deze kwestie door de bankiers-vereeningen geregeld. De uniforme voorschriften van de aangesloten banken en bankiers laten daarom trent geen twijfel. Zij luiden:

„In vreemde munt op Nederland getrokken wissels, al dan niet met documenten, worden omgerekend tegen den officieel voor den vervaldag geldenden koers. Deze koers blijft bij eventueel uitstel en daardoor noodzakelijk geworden herhaalde aanbieding gehandhaafd. Er wordt dus maar éénmaal omgerekend. Weigeren betrokkenen, na genoten uitstel, tegen voornoemde omrekeningskoers te betalen, dan wordt de wissel onbetaald retour gezonden.”

Dit voorschrift is ook rationeel, waar art. 156 W. v. K. voorschrijft omrekening tegen den wisselkoers van den vervaltijd.

Schrijver vraagt zich nu echter af, of uit de nieuwe zegelwet een argument te putten is voor het standpunt, dat de koers van den dag voor de betaling geldt, waar toch art. 51, al. 6, in zijn oorspronkelijke, letterlijke toepassing bepaalt, dat bij uitstel van een wissel automatisch de vervaldag verschoven wordt. Het antwoord lijkt mij voor de hand te liggen. Uit de verklaring toch van den Minister van Financiën, dat van verlenging van kort papier moet blijken uit een op het stuk geplaatste, door den houder onderteekende verklaring, inhoudende de verlenging, volgt toch onmiddellijk, dat van verschuiving van den vervaldag alleen sprake kan zijn, als deze onderteekende verklaring door den houder op den wissel wordt gesteld. In de practijk komt dit zeer weinig voor, bijna uitsluitend in geval van domicilieering bij een bankier met voorgeschreven betaaldag. Logisch gevolg moet dus zijn, dat het bovenaangehaalde bankiersvoorschrift: éénmaal omrekenen op den vervaldag, van kracht blijft voor alle wissels, welke worden uitgesteld, zonder dat een verklaring onderteekend op het stuk wordt gesteld. Alleen in dit laatste geval kan gesproken worden van verschuiving van den vervaldag, en zou dus tot den koers van den betaaldag moeten worden omgerekend.

Overigens nog eenige opmerkingen. In den aanvang van het artikel, sprekend over de middelen, door banken en trekkers bedacht om uitstel te kunnen verlenen zonder de wissels aan evenredig zegel onderworpen te doen zijn, zegt schrijver: „En juist was in „de nieuwe zegelwet de bepaling van art. 51, al. 6, „als ik me niet vergis, opgenomen om het kwaad om „wissels niet op den vervaldag of op zicht te betalen, „doch de betaling er van uit te stellen, tegen te gaan.” Meent schrijver dit werkelijk? Ik geloof, dat hij zich vergist, en vind daarin steun in het bekende boekje van P. van Voorst: „De nieuwe Zegelwet, Beschouwingen en Toelichtingen ten dienste van den Handel”.

De samensteller der wet heeft het belang van 's Rijks schatkist op het oog gehad, en van de behartiging van ideëele belangen als het door schrijver ge-

noemde blijkt niets. En uit het feit, dat de ministeriele verklaring, waarvan boven sprake was, reeds begin Juli te niet deed, wat in de wet van 1 Juni daaraan voorafgaande was bepaald, mag immers wel de gevolgtrekking worden gemaakt, dat stelling nemen tegen het misbruik van het uitstellen van wissels nimmer in de bedoeling van den wetgever heeft gelegen.

Ten slotte: zal dit misbruik, nadat het wapen, dat de wet ons een oogenblik in handen gaf, in rook is vervlogen, nog te bestrijden zijn? Schrijver eindigt zijn opstel met de verzuchting: „Het ware te wenschen... „dat aan het euvel van uitstel een einde kwam; de banken en bankiers kunnen in deze veel doen, en zij „hebben thans met elkaar voeling en houden met „elkaar overleg in de vergaderingen van hunne bankiersvereening”. Even te voren echter schrijft hij weder: „Het is te betreuren, dat van den winkelstand... niet een streven uitgaat om met de eigenaardige opvatting omtrent het prompt nakomen van „hunne verplichtingen te breken.” Ik geloof niet, dat de banken en bankiers in deze veel kunnen doen. Zij zijn te veel tusschenpersonen, te veel afhankelijk van de instructiën hunner lastgevers; en de bankiers en kassiers in de provincie dikwijls ook van die der betrokkenen. Wie de practijk kent, weet, hoe moeilijk het vooral in kleine plaatsen is, de belangen zijner lastgevers te behartigen en toch niet in conflict te raken met die der betrokkenen; hoe ten gevolge van concurrentie, naijver, enz. het twee heeren dienen eene noodzakelijkheid geworden is. Zal dan schrijver's oproep aan den winkelstand succes kunnen hebben? Ik geloof het evenmin. Ook daar is concurrentie en al wat daarmede verband houdt een beletsel tegen krachtig optreden. Ik zou meenen, dat eene derde categorie van trekkers, welke schrijver nu juist niet noemt, bij eene dergelijke actie groot gewicht in de schaal zoude kunnen leggen. Ik bedoel de groote fabrikanten, industrieelen en grossiers, zij dus, die hunne wissels bij duizenden aan hunne bankiers ter incasso geven, die sterker positie innemen tegen concurrentiestrijd en ook tegenover de tegenkanting, welke van de zijde van betrokkenen tegen een dergelijk pogen te wachten zal zijn. Als de allergrootsten en machtigsten het voorbeeld gaven, en getracht werd, de overigen voor de idee te winnen, en over te halen tot gemeenschappelijk handelen; als dan daarenboven de banken en bankiers in den arm werden genomen tot het bevorderen van de goede doorvoering van den maatregel; en indien dan ten slotte door goede voorlichting de winkeliers en de „kleine luyden” van het nut van deze maatregelen konden worden doordrongen, dan, door samenwerking van die allen, zou veel te bereiken zijn.

Intusschen: we zijn zoover nog niet, ja zelfs, we zijn op den verkeerden weg. Door allerhande middelen wordt gepoogd, den traditioneelen 14-daagschen termijn in een langeren om te zetten. Eenige groothandelaars en fabrikanten plaatsen reeds het cijfer 30 op hunne wissels, als instructie voor hunne bankiers, om bij het incasseeren 30 dagen uitstel toe te staan. Aan den anderen kant gaan betrokkenen er betaaldagen op na houden, wenschen hunne wissels slechts op die betaaldagen aangeboden te zien, en stellen ze dan 14 dagen uit. Het euvel is voor uitbreiding vatbaar en het „Quo Vadis” is nog immer actueel.

G. VAN ROON.

DE RUBBER-CRISIS.

Het voorstel van den heer P. J. van Beest in uwe aflevering No. 140, om zoo spoedig mogelijk te geraken tot eene organisatie, die de productie van rubber in Oost-Azië beperkt tegenover de tengevolge van den oorlog ingekrompen consumptie, is de moeite eener nadere bestudeering alleszins waard, doch het plan hangt aan een zijden draadje, daar het te verwachten succes valt of staat met de medewerking niet

alleen van de Nederlandsche, maar vooral van de Engelsche Regeering. Het wil mij voorkomen, dat op deze laatste medewerking niet al te zeer gerekend mag worden. Het verschil in deze tusschen onze en de Britsche Regeering is, dat deze zou moeten opkomen voor de belangen uitsluitend der producenten, terwijl gene zou moeten waken niet alleen voor die harer rubber produceerende koloniën, maar ook voor die van haar zelve als groot consument van deze belangrijke grondstof voor oorlogsbenoedigheden. De vraag zal rijzen, of zij hare medewerking mag verleen aan eene organisatie, die klaarblijkelijk geen ander doel dan prijsverhooging nastreeft ten bate eener kroonkolonie en van eenige staten onder hare politieke bescherming en dit ten laste van het geheele Engelsche volk, dat voor zijn deel aan de kosten van den oorlog opkomt. En toch, zonder medewerking der Britsche Regeering (de Straits Settlements en de Gef. Maleische Staten doen niets zonder instructies van „home”) komen wij er niet. Immers gesteld, dat het de Nederlandsch-Indische producenten deels vrijwillig en deels langs wegen van regeeringsdwang zou gelukken met de groote lichamen van den overal via Rubber Growers Ass. en F. M. S. Planters Association tot eene overeenstemming in den geest van bovenaangehaald voorstel te geraken en wij dan zouden verkrijgen eene belangrijke horizontale combinatie, een soort van prijs- en quantiteitskartell, dan nog zouden wij het zonder de Britsche Regeering niet kunnen stellen om de „outsiders” in Malaya eenigszins in toom te houden.

Nemen wij aan, dat 75 pCt. der producenten aan Britsche zijde zich bij ons aansluiten en dat de 25 pCt. outsiders de voortbrengers zijn van slechts 10 pCt. der productie, dus die der zoog. „odd lots” van de Singapore- en Penang-veilingen, dan vormen deze concurrenten van het kartell een contingent, waarmede wel degelijk rekening gehouden dient te worden. Zij zijn de Chineesche, Japansche en Maleische planters, zij die zelf gambier-, tapioca- en ananasland sedert 1906-8 met rubber beplantten, met uiterst goedkoope krachten steeds werkten en nog rekening kunnen houden, zij die hun kapitaal reeds lang terugverdienden en nu kunnen produceeren voor een prijs, die slechts bestaat uit arbeidsloon en eenige zeer geringe extra kosten. Dit soort menschen is wel tevreden met \$ 100 per pikol of zeggen wij 2 shilling per pond. En als de Britsche Regeering nu weet, dat zij hare behoeften qua consument geheel of althans grootendeels kan dekken bij deze particuliere producenten, de outsiders van het kartell voor 2 sh., bestaat er dan voor haar aanleiding mede te werken aan eene prijsverhooging tot zeggen wij 3 sh., een prijs, dien de gekartelleerde producenten toch zeker wel als minimum zullen moeten stellen om eenig resultaat te bereiken bij den verhoogden productieprijs, die zeker het gevolg zal zijn van elk der beperkingsmogelijkheden a-d, door den heer Van Beest opgesomd?

Een woord van waarschuwing mag dan ook niet ontbreken om niet in zee te gaan met eene zoo zeer hinkende combinatie als die, welke zal ontstaan, als de Britsche regeering van medewerking afziet. Men denke aan de groote verleiding voor de onbetrouwbare broeders, die aangesloten bij de combinatie, toch hunne „lower grades” of hunne volle productie aan den man zullen weten te brengen. Men vergete niet te overwegen, hoe een smokkelhandel vanuit de Ned. Ind. Buitenbezittingen (Riouw Archipel, Borneo, de Molukken, Djambi, Siak, Bila) bestreden zal kunnen worden. De Molukken b.v. kunnen per kustvaartuig naar Manila verschepen, waar de Amerikaansche fabrikant gaarne zal opkopen alles wat er zal worden aangeboden. Men verzuime niet, de aandacht te wijden aan de Fransche koloniën en Siam, van waaruit ook bijgedragen zal worden tot de concurrentie van het naar monopolie strevende lichaam.

Men denke ook aan de broosheid, welke een derge-

lijk groote combinatie zal kenmerken met het oog op deelnemers als de Amerikaansche eigenaars der enorme ondernemingen in Asahan, die binnenkort in volle productie kunnen zijn en welke eigenaars tevens de meest invloedrijke fabrikanten der Ver. St. moeten zijn. Doch de moeilijkheden, verbonden aan de vorming van een dergelijk kartell, blijven hier onbesproken. Zij zijn er om overwonnen te worden en zullen ook overwonnen worden, als de hoofdvoorwaarde vervuld worde: medewerking der Britsche Regeering. Maar zij zijn legio en van velerlei aard. Eene rechtvaardige schikking zal uiterst bezwaarlijk zijn. Zulven b.v. oude ondernemingen zich over één kam laten scheren met de jongere? De groote met de kleine? Die met gunstige ligging met zulke, wier eigenaren minder gelukkig waren in de keuze van hun land? De financieel sterke met hen, die sukkelen met verwaterd kapitaal? Zij die hunne werkrachten voor drie jaar vast moesten engageeren met hen, die gemakkelijk een gedeelte kunnen ontslaan?

Voorts de kwestie van den minimumprijs. Zal men beneden den productieprijs van Brazilië willen blijven of toezien, dat Brazilië eerst zijn volle productie afzet en het plantageproduct een supplémentaire rol gaat spelen? Wij hebben altijd gemeend, Brazilië op den duur te kunnen verdringen. Moet dat denkbeeld worden opgegeven? Dan komen wij er met eene reductie van 20 à 25 pCt. op de productie niet. En wat voor Brazilië contra Oost-Azië geldt, geldt voor de productiecentra in Azië onderling evenzeer. Dr. W. J. Gallagher, vroeger directeur van het Agricultural Department te Kuala Lumpur, een uitnemend kenner der toestanden in het Oosten op rubbergebied; wist wel wat hij deed, toen hij indertijd het groote Amerikaansche lichaam raadde niet in de F.M.S. maar op Sumatra groote ondernemingen op te zetten. De positie van Sumatra, het groote toekomstland met zijn laagste productiecijfers, mag niet worden opgeofferd aan de belangen der concurrenten, nu tijdelijk lotgenooten. Als het er op aan komt, houdt Sumatra het het langst uit en het ware wellicht beter te wachten, tot men tot ons, die het best gesitueerd zijn, om hulp komt, dan op aansluiting al te zeer aan te dringen bij den zwakkeren producent. Men late zich dan ook vooral voorlichten door mannen als Dr. Lovink, die op jarenlange ervaring steunend, den juiste weg zullen kunnen aanwijzen, dien wij moeten kiezen om niet verward te raken in onze eigen netten.

W. E. VAN RIJNBEEK.

Den Haag, 6 September 1918.

INDIE EN AMERIKA.

Op 18 Augustus j.l. bevatte de Nederlandsche pers een Reuter-telegram uit Washington dd. 16 Augustus, waarin het bericht van het „Hollandsch Nieuwsbureau” van den vorigen dag (zie N. Ct. 17/8, avondblad) bevestigd werd, n.l. dat tusschen onze zaakgelastigde De Beaufort en de Regeering in Washington een schikking was getroffen met betrekking tot den handel van en op Nederlandsch-Indië met Amerika.

Hieronder volgt de tekst, zooals wij dien in het genoemde nummer van de „Nieuwe Courant” aantreffen.

Een schikking tusschen de Ver. Staten en Ned. Oost-Indië.

Het „Holl. Nb.” verneemt uit Washington d.d. 16 Augustus, dat een schikking is aangegaan tusschen den Nederlandschen zaakgelastigde in Washington, De Beaufort, den gouverneur-generaal van Ned. Oost-Indië en het Amerikaansche departement van Oorlogshandel.

Ongeveer 40 Nederlandsche stoomschepen liggen thans stil in Oost-Indië en volgens de schikking zouden die in de vaart worden gebracht voor het transport van suiker, tabak, rubber, copra en koffie naar de Ver. Staten.

In het bijzonder zullen de Amerikanen zooveel van den zeer grooten suikeroogst 1918 koopen tegen de heerschende Amerikaansche prijzen, als de Nederlanders kunnen aanvoeren. Onder de voorwaarden van deze schikking voor den handel

tusschen onze Oost en de Ver. Staten zullen de normale Amerikaansche uitvoeren naar Oost-Indië worden toegestaan voorzover het Amerikaansche oorlogsprogram dat toestaat. Amerika zal normale hoeveelheden ontvangen van tin, kinine en andere inlandsche producten.

Uit deze woorden — evenmin, als uit die van het Reuter-telegram — is iets anders te lezen dan dit: dat de Vereenigde Staten behoefte hebben aan suiker en andere koloniale producten, die zij in Nederlandsch-Indië willen koopen tegen de in de Unie heerschende prijzen en wel zooveel als de Nederlandsche schepen, in den Archipel liggend, slechts kunnen aanvoeren. Dit was natuurlijk een bij uitstek heuglijke tijding, die op de Beurs dan ook direct met een vrij aanzienlijke stijging der verschillende Indische fondsen werd beantwoord.

Een officieele bevestiging van dit bericht bleef tot dusverre uit. Ja zelfs kon „Het Handelsblad” op 22 Augustus berichten, dat noch op Buitenlandsche Zaken, noch op Koloniën eenig bericht omtrent de gemelde schikking was ontvangen. Op 24 Augustus noemde de x-correspondent van „Het Handelsblad” de berichten „niet-officieel en onvolledig — daarom nog niet onjuist”, terwijl hij daarop liet volgen: „Naar onze meening echter laten de stellige berichten uit Washington geen ruimte voor twijfel aangaande de beëindiging der onderhandelingen en den aard der ontworpen schikking”.

Er bestond volgens hem „geen reden tot ongerustheid”. Voorts rectificeerde hij verschillende details der telegrammen, zoo ten aanzien van de beschikbare scheepsruimte, de hoeveelheid suiker en de invoermogelijkheden. Hij besloot met deze woorden:

Komt de overeenkomst tot stand, dan zal zij voor de ontwikkeling der handelsbetrekkingen van Indië van enorm gewicht zijn. En wij herhalen nog eens, mochten zich als nog bezwaren tegen deze schikking voordoen, dan lijkt een overeenkomst in de naaste toekomst op principieel denzelfden voet toch zeer waarschijnlijk. Het geheele exportvraagstuk van Indië toch zal ook bij de a.s. onderhandelingen met de Geassocieerden een punt van bespreking moeten uitmaken. Men zal zelfs een schikking, die thans wordt afgesloten, in verband daarmee slechts als een voorloopige kunnen beschouwen.

Alles bleef dus als het ware zweven. Officieel was men nog niets verder gekomen. Of er een schikking bestond en hoe die luidde of zal komen te luiden, was onbekend, al werd het als waarschijnlijk aangezien, dat zij ongeveer zóó zou uitzien, als in de berichten van het „Holl. Nwsb.” en Reuter gezegd was.

Frappant was het, dat uit Londen generlei bericht kwam omtrent deze aangelegenheid, die, daar het een zoo belangrijke afspraak gold, die op den gang van zaken in de Vereenigde Staten en speciaal op de quantiteiten van verschillende producten, die door den Indischen invoer naar Amerika vrij zouden komen voor export naar Europa, grooten invloed moet hebben, toch waarlijk important genoeg was.

Uit de Londensche bladen blijkt thans, waarom de correspondenten onzer pers deze materie stilzwijgend voorbij zijn gegaan.

De Daily Chronicle van 20 Augustus toch publiceerde het volgende magere berichtje:

FORTY DUTCH SHIPS.

To transport Sugar and Tin to America.
New York, Monday.

The Washington correspondent of the Associated Press announces that 40 Dutch ships, of approximately 100,000 tons, now idle in the Dutch East Indies, are expected to be released to bring sugar, tin, quinine, and other commodities to the United States, as a result of the informal modus vivendi effected by the War Trade Board through M. Beaufort, the Dutch Chargé d'Affaires. In return for this tonnage the United States will license the normal exports to the Dutch East Indies, subject only to limitations as necessitated by the United States war programme. — Reuter.

Nu wordt het duidelijk, waarom de correspondenten zich stilhielden. Immers dit bericht is voor ons land practisch, van geen beteekenis. Want men kan er

slechts dit uit lezen, dat tengevolge van die afspraak tusschen den heer De Beaufort en de Amerikaansche regeering Nederlandsch-Indië waarschijnlijk 40 schepen, circa 100.000 ton, ter beschikking zal stellen voor reizen naar de Vereenigde Staten en dat, wanneer dit geschied is, Amerika in ruil voor die scheepsruimte zoo goedgunstig zal zijn de normale uitvoeren naar de Nederlandsche Koloniën toe te staan. Alles onder het beding, dat die uitvoer niet in strijd is met het oorlogsprogramma der Vereenigde Staten

Nu de beide lezingen van het geval bekend zijn, blijkt, dat de heer De Beaufort evenmin als de regeering in Den Haag bijzonder aanleiding heeft, haast te maken met de publicatie van een overeenkomst, die niets nieuws bevat. Niets verhinderde, dat die schepen uitvoeren en dat zij naar Amerika gingen met alle waren, die uit de koloniën uitgevoerd en in Amerika binnengebracht mogen worden. En dat Amerika, als het Nederlandsche schepen met Indische producten in zijn havens kreeg, wel zoo goed zou willen zijn die schepen een retourvracht te geven van waren, die het missen kon, is nu ook niet zoo iets bijzonders, dat men er de wereld voor in rep en roer behoeft te brengen.

Toch zou het wel wenschelijk zijn, wanneer de regeering in Den Haag zich nu eens uitsprak over de beide mededeelingen. Want een der voorstellingen moet beslist onjuist zijn en het zou voor den handel en voor alle belanghebbenden van bijzonder gewicht zijn, als zij nu eens mochten vernemen, wat er in Washington eigenlijk afgesproken is. J. H. A.

[Wij teekenen hierbij aan, dat, naar bericht, de Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië de voorloopige schikking van den heer De Beaufort met Amerika niet volledig genoeg acht en dat voor het vaststellen van een definitieve regeling grootere toegevendheid van Amerikaansche zijde noodig zal zijn. — Red.]

DE FINANCIEN VAN HET DUITSCHE RIJK.

Ik heb hier onlangs (in No. 127 en 133) eenige mededeelingen gedaan betreffende de oorlogsuitgaven in Frankrijk en Engeland en hun invloed op den financieelen toestand dezer landen; een artikel in The Economist van 3 Augustus en een van de hand van A. Raffalovich in l'Economiste français van 6 Juli geven mij thans gelegenheid hetzelfde onderwerp te bespreken wat aangaat het Duitse Rijk.

De schrijver in het Engelsche weekblad doet opmerken, dat de officieele opgaven omtrent Duitschland's financieele positie zeer onvolledig zijn. Zoo veel zou echter vaststaan, dat de totaalsom der door den Rijksdag toegestane oorlogskredieten, inclusief het laatste krediet van 15 milliard, bedraagt 139 milliard mark, waarvan tot einde Juli 124 milliard uitgegeven werd.

Dit bedrag zou echter niet de totaalsom aangeven van wat tot nu toe de oorlog aan Duitschland gekost heeft, omdat een deel der oorlogskosten ten laste komt van de afzonderlijke staten en van de gemeenten. Hoeveel dit bedraagt, is volkomen onbekend. Voorts zal het de vraag zijn, of de kredieten, in ons land alsmede in Zwitserland aan Duitschland toegestaan, in gemeld bedrag begrepen zijn of daar buiten staan.

Houden wij ons intusschen aan de genoemde totaalsom van 139 milliard mark, zij het dan dat dit bedrag in de werkelijkheid zeker overschreden is.

Op welke wijze is nu in die uitgaven voorzien?

De schrijver in The Economist zegt, dat klaarblijkelijk de regeering in Duitschland bij den aanvang van den oorlog van de meening is uitgegaan, dat deze slechts van korten duur zou zijn en, spoedig geëindigd zijnde met den nederlaag van den vijand, Duitschland in staat zou zijn geweest eene zoo belangrijke schatting te heffen, dat al zijn uitgaven daardoor ruimschoots gedekt werden. In die verwachting werd aan-

vankelijk slechts de toevlucht genomen tot kredietmiddelen op korten termijn, waaronder een voornamelijk plaats werd ingenomen door discontingering van schatkistpromessen bij de Rijkbank, deze daarentegen hare biljetten-circulatie uitzettende, terwijl de inwisseling der biljetten geschorst werd. M.a.w. dadelijk werd de toevlucht genomen tot uitgifte van papiergeld met gedwongen koers. Ware de verwachting vervuld met spoedigen vrede en belangrijke schatting, door den vijand opgebracht, dan zou dra op het gebruik maken van deze kredietmiddelen teruggekomen zijn, en de voorziening in de oorlogskosten ware buiten een direkt beroep op het volk omgegaan.

Toen nu echter de loop van zaken een geheel andere werd, moest wel een andere weg worden ingeslagen. Overgegaan werd nu tot de uitgifte der, sedert dien elkaar regelmatig elke zes maanden opvolgende, gewone staatsleeningen. Met inbegrip der leening van Maart 11. werd op die wijze in de vermelde kosten van 124 milliard mark tot een bedrag van circa 88 milliard (Mk. 87.960 miljoen) voorzien. Voor het saldo bleef vlottende schuld in diverse vormen ontstaan en voor zooveel noodig toenemen.

Tot verhoogde belastingheffing werd aanvankelijk in Duitschland niet overgegaan, of althans niet in meerdere mate dan vereischt werd ter dekking van den rentelast der uitgegeven staatsleeningen en zelfs wat dit betreft niet op geheel voldoende wijze. Eerst verleden jaar eenigermate en nu onlangs op veel ruimer schaal is tot een werkelijk aanzienlijk bedrag tot belastingverhoging overgegaan, of zijn althans daartoe wetsvoordrachten geschied. De resultaten hiervan moeten nog afgewacht worden.

Het gevolg der eerste financieele maatregelen, waartoe in Duitschland werd overgegaan, is geweest, dat daar dadelijk inflatie plaats vond, dadelijk de betaalmiddelen begonnen te deprecieeren. En ook, nadat tot het uitgeven van staatsleeningen was overgegaan, hield, als gezegd, de inflatie aan. De instelling der Darlehenskassen, welke biljetten bij de Rijkbanken gelden als metaal-dekking en daardoor driedubbele uitgifte van bankbiljetten veroorzaken, heeft hiertoe niet weinig bijgedragen. Voorts hebben ook de particuliere banken door zeer ruime krediet-openingen in die richting op ruime schaal medegewerkt.

Ziehier eenige cijfers, door The Economist medegedeeld, welke van de inflatie een opmerkelijk overzicht geven:

Totaal bedrag der bank- en staatsbiljetten:	
einde Juni 1914	Mk. 2.186 Millioen.
" " 1918	" 20.600 " 1)
Deposito's (zegge boekkredieten) bij de Rijkbank:	
einde Juni 1914	Mk. 952 Millioen.
" " 1918	" 9.182 " 2)
Deposito's (zegge boekkredieten) bij de 8 groote particuliere banken:	
einde 1914	Mk. 5.000 Millioen.
" 1915	" 7.240 "
" 1916	" 10.000 "
" 1917	" 16.000 "

Het behoeft geen betoog, hoezeer deze uitzetting der circulatie-middelen en der boekkredieten de plaatsing der staatsleeningen vergemakkelijkt heeft. Voorts is in Duitschland, zooals elders, de onderbrenging der oorlogsleeningen voor een goed deel slechts mogelijk geworden door het vrijkomen van kapitaal tengevolge der uitputting van de goederen-voorraden in handel en nijverheid.

Intusschen blijft de kolossale vermeerdering der staatsschuld in de oorlogvoerende landen, en met name in Frankrijk, Engeland en Duitschland, een zeer opmerkelijk verschijnsel, wanneer men die be-

1) [Uit den op blz. 813 in dit nummer gereproduceerden weekstaat der Reichsbank en de cijfers der Darlehenskassen, blijkt dat dit bedrag op 31 Augustus j.l. gestegen was tot Mk. 22.015 miljoen. — Red.]

2) [Op 31 Augustus j.l. gestegen tot Mk. 9.432 miljoen. — Red.]

dragen vergelijkt met hetgeen ons van vroeger bekend was omtrent het nationaal vermogen in die landen.

Zoo vernamen we, wat Frankrijk betreft (zie Ec.-St. B. No. 127) van eene vermeerdering der staatsschuld met ruim 90 milliard francs, terwijl het nationaal vermogen daar te lande bij den aanvang van den oorlog te begrooten was op 241 milliard francs.

Wat Engeland betreft vernamen wij (zie Ec.-St. B. No. 133) van eene begroting alleen maar van de binnenlandsche staatsschuld per 31 Maart 1919 op 8000 miljoen pd.st. en bedroeg in ieder geval de door den oorlog veroorzaakte vermeerdering der staatsschuld, volgens de wekelijksche opgaven in The Economist, den 10den Augustus 11. reeds ruim 5.939 miljoen pd.st.

De bekende berekeningen van het nationaal vermogen in Engeland (zegge in het Ver. Koninkrijk) voor den aanvang van den oorlog waren nogal uiteenlopend; ze verschilden van 10½ tot 15¼ milliard pd.st. en H. J. Jennings noemt zelfs in zijn onlangs verschenen geschrift „The coming Economic Crisis” een bedrag van 17 milliard pd.st., echter zonder daartoe omtrent in eenige bijzonderheden te treden.

Eindelijk, wat Duitschland aangaat hebben wij hierboven vernomen van een vermeerdering der staatsschuld, geconsolideerde en vlottende, met een bedrag van 124 milliard mark, dat binnen enkele maanden tot 139 milliard zal oploopen, terwijl, volgens de bekende berekeningen van Helfferich, het nationaal vermogen in Duitschland voor den oorlog op 300 milliard mark moest worden aangenomen.

Resumeeren wij:

	Nationaal vermogen	Vermeerdering Staatsschuld
Frankrijk.....	241 M.M. fr.	90 M.M. fr.
Engeland.....	17 M.M. p.st.	6 M.M. p.st.
Duitschland	300 M.M. mk.	124 M.M. mk.

Welnu, dat in dergelijke mate het nationaal vermogen in de genoemde landen thans reeds geabsorbeerd zou zijn, is waarlijk niet aanneembaar; is, zou ik geneigd zijn te zeggen, hoe groot de door den oorlog veroorzaakte kapitaalsvernietiging ook geweest moge zijn, inderdaad onmogelijk.

De verklaring in deze ligt echter, dunkt mij, voor de hand.

Ten eerste is er dit, dat de bedoelde begrotingen van het nationaal vermogen in de genoemde landen zijn opgemaakt naar de waarde, welke vóór den oorlog de franc, het pond sterling en de mark hadden. Daarentegen zijn de oorlogsuitgaven en de vermeerdering der staatsschulden geschied in steeds in waarde verminderende francs, ponden sterling en marken.

En in de tweede plaats hebben overal, tegenover de oorlogsuitgaven en de daardoor ten laste der bevolking in het geheel genomen gekomen staatsschuld, ook gestaan aanzienlijke oorlogswinsten. Hoe groot die geweest zullen zijn, is zeker moeilijk na te gaan, maar dat ze zeer aanzienlijk geweest zullen zijn is onbetwifelbaar; men bedenke slechts, dat ook in ons land, volgens de laatste opgave van de opbrengst der oorlogswinstbelasting, reeds een oorlogswinst van bijkans 900 miljoen gulden geconstateerd is. Voor zooveel nu als die oorlogswinsten bedragen hebben, bestaat er een equivalent tegen de vermindering van het nationaal vermogen als gevolg der oorlogsuitgaven en van de door deze veroorzaakte vermeerdering der staatsschuld. Voor zooveel heeft er, trots die vermeerdering der staatsschuld, toch geen vermindering van het nationaal vermogen plaats gevonden. Wel echter verandering in de verdeling van den volksrijkdom.

G. M. BOISSEVAIN.

31.8.18.

DE MIJNINDUSTRIE IN PERU.

Het vorig nummer bevatte enkele algemeene beschouwingen omtrent de ontwikkelingsmogelijkheden van Peru op economisch gebied. Ik laat hierop thans

het een en ander volgen aangaande de Peruaansché mijnindustrie.

In de laatste jaren is de delfstoffenproductie van Peru in sterke mate vermeerderd tengevolge van de developpeering, welke op groote schaal ondernomen is door buitenlandsch kapitaal, voornamelijk Amerikaansch en Engelsch.

De opbrengst der verschillende soorten van delfstoffen bedroeg in 1913 (het laatste normale, d.w.z. vóór-oorlog-jaar en daardoor het meest recente jaar, waarover betrouwbare statistische gegevens voorhanden zijn) naar volgorde der waarde: koper 27.776 ton, zilver 299.132 K.G., petroleum 2.071.112 vaten, zout 24.432 ton, steenkool 273.945 ton, goud 1.429 K.G., vanadium-erts 3000 ton, lood 3.927 ton, wolfram-erts 193 ton, borax 2.001 ton, bismuth 25.300 K.G. en kwikzilver 460 K.G. De totale waarde van genoemde producten beliep in dat jaar ruim \$ 23.000.000. Van dit totaal vertegenwoordigt koper bijna $\frac{1}{2}$; 80 pCt. van het koper is afkomstig uit het district Junin en 14 pCt. uit het daaraan grenzende Lima, uit mijnen, die grootendeels in het bezit zijn van Amerikaansche maatschappijen. Daartoe behooren b.v. de mijnen van de districten Cerro de Pasco, Morococha en Casapalca.

Onmiddellijk op koper volgt zilver, dat $\frac{1}{4}$ van de waarde der Peruaansche delfstoffenproductie op zijn rekening heeft. Het zilver heeft zijn positie bijna geheel te danken aan het feit, dat de Peruaansche koperertsen zilverhoudend zijn en de groote productie van koper heeft tengevolge gehad een ruime zilverproductie. Zoo komt 81 pCt. van het zilver uit dezelfde departementen en vrijwel dezelfde mijnen als het koper en wordt eveneens hoofdzakelijk geëxploiteerd door Amerikaansch kapitaal.

Er is echter nog een belangrijk zilverproduceerend departement, n.l. Ancachs, grenzend aan Junin, hetwelk $\frac{1}{10}$ gedeelte der Peruaansche zilveropbrengst levert, voornamelijk uit zilverhoudende loodertsen. Dit departement wordt gekenmerkt door het groote aantal betrekkelijk kleine producenten, zowel inheemsche als buitenlandsche.

Onder de minerale producten van Peru wordt de derde plaats ingenomen door petroleum, waarvan de waarde ruim $\frac{1}{5}$ der totale delfstoffenopbrengst bedraagt. Deze olie komt uit den uitersten noordwesthoek van het land, uit de departementen Tumbes en Piura en deze industrie bevindt zich hoofdzakelijk in handen van Engelsche kapitalisten.

De niet tot het gebied der metalen behorende Peruaansche delfstoffen zijn behalve de petroleum: steenkool, zout en borax. De waarde der gewonnen petroleum beloopt tweemaal zooveel als die der andere zoo juist genoemde mineralen en de toeneming der petroleumproductie is véél sterker dan die van de laatste drie is of verwacht kan worden.

De waarde der metallieke delfstoffen is tweemaal zoo groot als die der niet-metallieke.

Het feit, dat de voornaamste drie delfstoffenproducten van Peru, koper, zilver en petroleum, die 84 pCt. der totale mineraalproductie van dat land opleveren, grootendeels worden geëxploiteerd door buitenlandsch kapitaal, vestigt de bijzondere aandacht op de afhankelijkheid van dit land van buitenlandsche geldmiddelen voor de ontwikkeling van zijn minerale rijkdommen.

De voornaamste twee producten, koper en zilver, vertegenwoordigen 62 pCt. der totale waarde en deze industrieën worden zoodanig door Amerikaansch kapitaal beheerscht, dat, inclusief de Amerikaansche belangen in vanadium, steenkool en eenige minder beteekenende mijnbouwproducten, Peru de helft van zijn delfstoffenopbrengst dankt aan Amerikaansch kapitaal. Dit is interessant en belangrijk tevens, omdat in geen enkel ander land het Amerikaansche kapitaal zulk een prominente plaats inneemt.

De steenkolenindustrie is tot ontwikkeling gebracht grootendeels door de op mijnbouwgebied aan den dag gelegde activiteit der Cerro de Pasco Mining Com-

pany, die de steenkool voor haar smeltovens te Fundicion bezigt. Ruim 50 pCt. der totale steenkoolproductie is afkomstig uit de mijnen dezer maatschappij in het departement Junin. Ook worden kleinere hoeveelheden voor plaatselijk gebruik door de departementen ten noorden van Junin tot Cajamarca geleverd.

De productiviteit der Tumbes-petroleumbronnen in den uitersten noordwesthoek van Peru is een groote zegen gebleken voor een groot deel van het kustgebied. Er bevinden zich twee raffinaderijen in die streek, een te Talara en de andere te Zorritos, wier producten niet alleen in Peru worden gebezigt, doch ook in Ecuador en in belangrijke mate in de Chileensche salpetergebieden. Zelfs wordt een gedeelte uitgevoerd naar de Vereenigde Staten en Japan. Zoowel de Peruvian Steamship Co. als de Peruaansche Centraalspoor stoken met olie.

Het brandstoffenvraagstuk is in de laatste jaren in vele mijnbouwkampen in de Andes opgelost door de installatie van Diesel-machines, waarvoor als brandstof in den regel Peruaansche petroleum gebezigt wordt.

De borax-industrie is in handen der Borax Consolidated (Ltd.), een Engelsche maatschappij, die een monopolie bezit voor de geheele Zuid-Amerikaansche boraxproductie. De lagen komen voor in het Salinasmeer, 35 mijlen ten oosten van Arequipa, tusschen de vulkanen Misti en Ubinas, op een hoogte van plm. 13.000 voet. Het mineraal is het sodium-calciumboraat, ulexiet, hetwelk wordt aangetroffen in een laag van 10 c.M. tot 1 M. dikte, doch met een gemiddelde dikte van $\frac{1}{2}$ M. Het ruwe materiaal bevat omstreeks 31 pCt. boorzuur, welk percentage door ontwatering kan worden verhoogd tot 47 pCt. en daarboven.

De zout-industrie in Peru is sedert 1896 staatsmonopolie en wordt, onder staatstoezicht uitgeoefend door een maatschappij, de Nationale Zout-Maatschappij. De staat maakt met dit monopolie een winst van ruim een half millioen dollars per jaar.

* * *

De Peruaansche mijnwetgeving is onbekrompen en biedt aanmoediging tot developpeering der minerale hulpbronnen van het land. Om administratieve redenen is het land verdeeld in „distritos minerales”, die feitelijk overeenkomen met de provinciën, waarin de departementen voor een algemeen administratief doel verdeeld zijn. Een mijn-claim is bekend onder den naam pertenencia en beslaat een oppervlakte van 200 bij 100 M., of 2 H.A., met uitzondering van steenkool-, petroleum-, goud-placers en zoutbeddingen, waarvoor de unit-claims een oppervlakte van 4 H.A. (200 bij 200 M.) bedragen. De unit-claim voor zoutbeddingen heet estaca. De limiten der pertenencias zijn vertikaal. Een groep van hoogstens 60 pertenencias wordt concessie genoemd, voor de inschrijving waarvan 5 soles of \$ 2,40 verschuldigd is. Men wordt echter niet beperkt tot één concessie, zolang men maar voor iedere groep van hoogstens 60 pertenencias 5 soles betaalt. Zoodra dit bedrag voldaan is, heeft men gedurende 5 maanden bezitsrecht op de concessie; daarna dient men een eigendomstitel te verzoeken.

De pertenencias zijn onderworpen aan een jaartax van 3 Lp. (Libra peruana) — omstreeks \$ 14 — welke halfjaarlijks voldaan moet worden. Wanneer deze taxe gedurende 1 $\frac{1}{2}$ jaar niet betaald is, vervallen de claims.

Deze wetgeving heeft eenige aantrekkelijke kenmerken. Doordien de uitgestrektheid grond, die men claimen kan, onbeperkt is, wordt de ontdekker van minerale gebieden in staat gesteld zich te beschermen door den grond aan te wijzen, dien hij het meest waardevol acht. Aan den anderen kant is de taxe bovengenoemd niet zoo hoog, dat zij een last vormt voor dengene, die inderdaad aan de claims waarde toekent, terwijl zij toch hoog genoeg is om te voorkomen, dat uitgestrekte gebieden in veelbelovende

landstreken worden vastgehouden alleenlijk met het oogmerk om anderen daarvan uit te sluiten.

Daar voorts de goedkeuring van het Ministerio de Fomento vereischt wordt, is het mogelijk, het land en de bevolking te beschermen tegen zoodanige monopoliseering.

Voor waterkracht-installaties ten behoeve van den mijnbouw, is geen belasting verschuldigd.

J. M. PLANTE FÉBURE.

ZEEVERZEKERING IN 1917.

Het reeds in het vorig nummer genoemd verslag der Amsterdamsche Kamer van Koophandel bevat inzake de zeeverzekering in 1917 de volgende mededeelingen:

„Werd in het vorige verslag vermeld, dat de molest-premie voor goederen van de Oost onder de bedreiging van een verscherpten duikbootenoorlog in Februari 1916 steeg tot 5 pCt., het begin van het jaar 1917 zag den onbeprekten onderzeebootenoorlog metterdaad in werking treden en ongekende molest-premies van 15 pCt. en hooger kenschetsten de spanning dier dagen.

Ook voor de zeeverzekering is 1917 een geheel abnormaal en zeer onstuimig jaar geweest. In de voorafgaande oorlogsjaren viel er nog tot op zekere hoogte vaste koers te houden, was er nog sprake van een bepaalden, zij het ook, vertraagden gang van zaken. In 1917 was het of stilstand of verwickeling en opschudding. Behoudens enkele uitzonderingen behoorde de geregelde scheepvaart tot het verleden. De groote vaart kwam nagenoeg geheel stil te liggen. Van 2 tot 7 Februari kwamen er te Amsterdam 2 schepen aan en vertrokken er 3. Er heerschte vreugde, toen in Mei de 15 schepen, die sinds de afkondiging van den verscherpten duikbootenoorlog in Engelsche havens waren blijven liggen, behouden en wel en in rood-witte beschikking in Holland's havens binnenvielen. Het binnenkomen van een groot zeeschip werd een gebeurtenis. De trouwe dienst Vlissingen Engeland gaf het op. De postdienst geschiedde onder Engelsch convooi. Op een gegeven oogenblik was de verbinding tusschen moederland en koloniën geheel verbroken. Zeetijdingen ontbraken, het telegraphisch verkeer stond stil. Brieven bereikten eerst na maanden in plaats van weken hun bestemming. In menig opzicht heerschten toestanden van eeuwen her.

En terwijl de eenmaal zoo levendige navigatie, Holland's roem, allengs wegslonk, werden de enkele bodems, die zoo goed als het ging, bleven varen, door scheepsramp op scheepsramp getroffen. In Januari gingen de *Salland*, *Zeta* en *Epsilon* door torpedeering te gronde. Toen in Februari de onbeprekte duikbootenoorlog tot uitvoering kwam, werden de *Gamma* — voor dit geval zegde de Duitse Regeering een onderzoek en eventueel schadevergoeding toe —, de *Ootmarsum* en *Trompenberg* vernietigd. Een dag later volgde de *Ambon*, die evenwel nog te Plymouth kon worden binnengesleept. Weer een dag later, 22 Februari, ging de *Driebergen* verloren en denzelfden dag kwam het ontstellende bericht, dat de *Bandoeng*, *Menado*, *Jacatra*, *Eemland*, *Gaasterland*, *Noorderdijk* en *Zaandijk* bij de Scilly eilanden in den grond waren gehoord. Van deze kon alleen de *Menado*, zwaar beschadigd, de haven van Falmouth worden binnengesleept.

Een dergelijke vernietiging op groote schaal bracht de assurantiëkringen in opschudding. De te vergoeden schaden beliepen vele tientallen millioenen. En hoevele rampen zouden er wellicht niet volgen. In deze paniek stegen de premies tot ongekende hoogte, doch zij konden in den eersten tijd het geleden verlies niet goed maken, omdat vele risico's nog gedekt waren op loopende contracten tot premies, dateerende van vóór de crisis, of, omdat talrijke schepen verzekerd waren voor heen- en terugreis naar de Oost en Amerika en dus eerst na eenige maanden voor eene nieuwe premieberekening in aanmerking kwamen.

In den angstigen twijfel, welk rampzalig verloop de zeeoorlog verder nog voor onze handelsvloot hebben zou, kromp de assurantie-markt aanmerkelijk in, eensdeels, omdat vele Maatschappijen hare limieten verlaagden met het oog op de omstandigheid, dat een maximum op één bodem geen veilige basis meer opleverde, maar te rekenen viel met de mogelijkheid, dat het geheele, op één oogenblik drijvende kapitaal aan verzekerde schepen en ladingen min of meer aan totale vernietiging blootstond, anderdeels, omdat verschillende, vooral buitenlandsche, Maatschappijen de molestteekening geheel staakten.

Ook hierdoor bewogen de premies zich in stijgende lijn. Er werden zaken afgedaan van en naar de Oost voor 15 pCt.; in enkele gevallen, toen de markt vol raakte, werden premies van 20 pCt. voor lading met Engelsche schepen betaald. Voor reizen van en naar Amerika gold 10 pCt., terwijl voor gevaarlijke trajecten door de zone naar de Middellandsche Zee nog hogere percentages in zwang waren. Al spoedig echter werd de stemming kalmer en sloegen de premies een dalende richting in.

De tarieven der Molestcommissies van Amsterdam en Rotterdam, welke in 1916 algemeen werden toegepast, kwamen geheel buiten werking, omdat de marktpositie zich op een veel hooger peil bewoog. En daar de markt hevig schommelde, zoodat een vast schema van premies niet wel bruikbaar was, en daaraan bij een beperkter aanbod van assurantie ook minder behoefte bestond, staakten deze Commissies de herziening der tarieven. Haar arbeid bepaalde zich dan ook in 1917 in hoofdzak tot wijziging der door haar ontworpen molestclausule, welke wenschelijk bleek in verband met langdurig oponthoud der schepen, wijziging der reisroute, gedwongen lossing, enz. In veelvuldige gevallen beraadslaagden de Commissies met assuradeuren en makelaars over tal van strijdfragen, die in toenemende mate werden opgeworpen als gevolg van de omstandigheid, dat de oorlogvoerende meer en meer de volkenrechtelijke beginselen ter zijde stelden.

Het telkens opbrengen en aanhouden der schepen en de vele torpedeeringen gaven aanleiding tot procedures voor buitenlandsche Prijsgerichten, welke meestal in overleg met assuradeuren of door hen gevoerd werden. Slechts in enkele gevallen, zooals die van de *Blommersdijk* en de *Rijndijk*, werd de verplichting tot volledige schadevergoeding van schip, vracht of lading, of bepaalde gedeelten der lading, onomwonden erkend. In hetzelfde land werden soortgelijke gevallen geheel verschillend berecht, zoodat eene verzameling dezer Prijsrechtsuitspraken later een eigenaardigen kijk zal geven op de toepassing in den oorlog van volkenrechtelijke beginselen. Ondermeer heeft in het bijzonder de Duitse uitspraak in het geval van het stoomschip *Lupus* bevreemding gewekt, omdat daarbij goederen gericht aan de N.O.T. werden beschouwd als te hebben een vijandelijke bestemming.

Onder de omstandigheden als boven geschetst, waarin de assurantie-markt in den aanvang van 1917 verkeerde, kwam het instituut der Staatsverzekering niet ongeroepen ter assistentie. Bij Kon. Besl. van 8 Februari 1917 was bepaald, dat de Oorlogsmolest-verzekeringwet 1915 in werking zou treden op 9 Februari. Het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel had met een gelukkige voorzienigheid reeds zulke maatregelen getroffen, dat de regeeringsbureaux onmiddellijk aan het werk konden gaan. Te Amsterdam en Rotterdam werden vakkundigen tot gedelegeerden der Regeering benoemd om voor haar de verzekeringen aan te nemen en de geheele gestie daaraan verbonden te voeren. Zij werden bijgestaan door Commissies van Advies, samengesteld uit reeders, kooplieden en assuradeuren. De taak dezer Bureaux was niet eenvoudig, omdat de vooropgestelde strekking der wet is, dat slechts dan wordt ingegrepen, wanneer de particuliere Maatschappijen niet bij machte zijn de risico's te dekken. Bij elke

verzekering dus hebben de bestaande Maatschappijen voor te gaan. Een en ander gevoegd bij de omstandigheid, dat de scheepvaart na Februari voor een groot deel kwam stil te liggen, is oorzaak, dat de Staatsverzekering aanvankelijk zich beperkte tot enkele gevallen van nood. Allengs breidde de Regeeringsteekening zich uit en werden de vereischen, dat de vorm van herverzekering voorrang moet hebben en dat de markt eerst vol moet zijn, ruimer genomen, omdat een enge opvatting dezer beginselen de toepassing al te zeer zou belemmeren. Bij gevorderde schepen dekde de Staat dan ook als directe assuradeur de gansche waarde der schepen, zonder zich aan de open markt veel gelegen te laten liggen. Gevolg der ruimere toepassing was dan ook, dat blijkens een overzicht, door den Minister gegeven, het totaal verzekerd bedrag van 9 Februari—31 December 1917 het hooge cijfer van f 345 miljoen bereikte. In ronde cijfers werd aan premie gemaakt f 15 miljoen, waarvan afgeloopen was, dus verdiend f 10 miljoen, waar tegenover aan schaden werd betaald f 8 miljoen, zoodat een bate is overgebleven van bijna f 2 miljoen.

Uit deze cijfers blijkt, dat de Staat, zoo al niet in scherpe concurrentie, een groot deel van het te verzekeren kapitaal, dat al reeds beperkt is, uit de markt licht. Assuradeuren zagen dit over het geheel niet met leede oogen aan, omdat, als reeds vermeld, de maxima toch veelal waren ingekort en bovendien de Regeeringsteekening beperkt was tot casco's en vrachten van Nederlandsche schepen en tot goederen, die in Nederlandsche of neutrale schepen vervoerd worden en waarbij Nederlandsche belangen zijn betrokken.

De cijfers toonen wijders aan, dat het molest-bedrijf tot nu toe de gouden bergen niet gebracht heeft, welke velen er zich van hadden voorgesteld. Intuschen, het resultaat is alleszins bevredigend. Het is de vraag, of de uitkomsten van het particuliere bedrijf niet ongunstiger zijn, want dit had, toen de Regeering met een schoone lei begon, reeds geduchte klappen gehad en wel op risico's, die gedekt waren tot premies, welke nog niet in overeenstemming met de vermeerderde gevaren verhoogd waren. De ervaring der Regeeringsbureaux is zeker wel die der verzekering-maatschappijen, dat sommige vaarten en bepaalde risico's in het bijzonder winst- of verliesgevend zijn geweest. Maar deze bureaux kunnen zich evenmin tot uitgezochte risico's beperken en hebben de zaken in haar geheel te nemen.

De jaarverslagen der Nederlandsche Assurantie Maatschappijen over 1917 zijn voor een groot deel nog niet bekend. Zij zullen zeer verschillend zijn, al naar mate de Maatschappij van een bepaalde vaart veel werk heeft gemaakt. Zeer gunstig schijnen te zijn verlopen de vaart op Scandinavië en de dienst op Engeland onder convooi, terwijl ook de reizen van Nederlandsche schepen door de vrije vaargeul niet onfortuinlijk zijn geweest. Toch zullen de resultaten over het geheel waarschijnlijk minder gunstig zijn dan die van 1916, welke reeds belangrijk achter stonden bij die van 1914/15.¹⁾ En zulks in weerwil van de zeer hooge premies. Hiervan zijn records te noemen, die wel eenig zullen blijven in de geschiedenis der zeeverzekering. Zoo werden premies tot 50 pCt. toe betaald voor molest van zeilschepen en loggers op reizen door de onvrije zône naar Frankrijk of Lissabon. En toch schijnt het, dat zulke speculatieve reizen assuradeu-

¹⁾ [De inmiddels verschenen verslagen van assurantie-maatschappijen wijzen inderdaad op heel verschillende resultaten. Een ook maar eenigermate nauwkeurig beeld van de algemeene bedrijfsuitkomsten over 1917 geven de verslagen overigens niet; daarvoor worden de cijfers over 1917 te veel beheerscht door vroeger gemaakte reserves; daarvoor speelt ook de buitenlandsche teekening van enkele maatschappijen een te groote rol. De verslagen, bijeen genomen, zouden omtrent den voorrang van 1916 of 1917 geen bepaalde uitspraak wettigen. — Red.]

ren geen winst hebben gebracht, waarschijnlijk, omdat de verzekering daarvan veelal was een sprong in het duister en dus de factoren ontbraken, waarop tenminste eenigermate peil viel te trekken.

Behalve door de talrijke verliezen ingevolge molest is de schaderekening zwaar verhoogd door een ongewoon ongunstig verloop der vrij-van-molest verzekeringen, als gevolg van slechte navigatie-omstandigheden, zooals gedooft lichten en langdurig opont-houd. Met name zijn de aanvaringsgevallen zeer veelvuldig geweest.

Het gebruik van zeilschepen, loggers en trawlers voor dikwijls zeer kostbare ladingen wijst er wel op, hoe de scheepvaart was ontwricht. Ook voor Indië scheen het, dat de aloude zeilvaart weer in eere zou worden hersteld. Maar gelukkig is de proef niet geweest. Het eerste zeilschip, de *Albertine Beatrice*, met een kostbare lading tabak werd, na een lange reis om de Kaap bijna binnen zijnde, in het Kanaal nog getorpedeerd. De *Nest*, eveneens vol met tabak, moest met zware schade in Port Natal binnenloopen. Onze assurantie-markt was bij beide schepen in hooge mate betrokken. Ook gingen van de zeilschepen en loggers, met of zonder hulpmotor, en van de motorbooten vele op reizen naar Frankrijk, Portugal en Engeland verloren. Met het langzamer varen en het vaker stilliggen schijnt de kans op ontmoeting met duikbooten progressief te stijgen.

De Vereeniging van Assuradeuren en de Commissie tot Verbetering van het Transport-Verzekeringbedrijf, veelal in overleg met hare zusterverenigingen te Rotterdam en met de Vereeniging van Assurantiebezorgers, brachten verschillende regelingen tot stand, wier nut eerst tot zijn volle recht zal komen, als het eenmaal weer vrede zal zijn. Onder meer werd op de Algemeene Vergadering der Vereeniging van Assuradeuren te Amsterdam van 30 Juli besloten, dat in het vervolg van alle verzekeringen het molest zou zijn uitgesloten, evenals te Rotterdam reeds het geval was. Bij het uitbreken van den oorlog zal dus de assuradeur niet meer als in 1914 het risico op zeilend kapitaal nog tegen molest loopen. Verder werd besloten om de polis-formulieren voor goederen en casco, waarin nu ook het beding „vrij van molest” is opgenomen, bij een notaris te deponeren, hetgeen op 6 December is geschied. Tevens werden de Beurs-conditiën, het z.g. Groene Boekje, gedeponéerd. Op voormelde vergadering werden de volgende nieuwe condities opgenomen: Bij vrij van molest-verzekeringen wordt schade door mijnen en torpedo's uitgesloten, ook al mocht die in vredetijd ontstaan. Bij transportverzekeringen op goederen met inbegrip van brandrisico op de plantages, worden schaden door oorlog en ongeregeldheden niet vergoed. Ten slotte is bepaald, dat bij alle verzekeringen op goederen de verzekeraar niet aansprakelijk is voor schade door diefstal, tenzij moet worden aangenomen, dat deze een gevolg is van een ongeval aan het middel van vervoer overkomen.

Ook in de tarieven werden enkele veranderingen aangebracht. Voor afladingen van Nederlandsch Oost-Indië via Oost-Azië en Panama-Kanaal naar hier werd het tarief van Oost-Indië naar Oostkust U.S.A. van toepassing verklaard. Voor het aandoen van Halifax werd een premie-verbetering van ½ pCt. vastgesteld. Een tarief werd ook gemaakt voor aanbouw-risico's ter waarde van f 3 miljoen en hooger. Met het oog op de vele vermissingen van trawlers — er zijn er in de laatste twee jaren niet minder dan 22 verloren gegaan — werd het tarief van trawlers tweeledig gesplitst: met en zonder inbegrip van aansprakelijkheid voor vermissing.

Een gebeurtenis, belangrijk en van blijvende betekenis, is de oprichting ook in 1917 van vele nieuwe Nederlandsche Verzekering-Maatschappijen. Na jaren van stilstand heeft reeds 1916 zich te dien aanzien onderscheiden en in 1917 is de reeks voortgezet. Gedurende den oorlog werden 29 Nederlandsche maat-

schappijen in 't leven geroepen met een kapitaal van circa f 30 miljoen, waarvan geplaatst f 13 miljoen en waarop gestort circa f 2 miljoen. Een groot deel dezer Maatschappijen zag het aanzijn in 1917. Deze uitbreiding van Nederlandsch kapitaal voor zeeverzekering zal zeker aan versterking van het nationale clement en herstel van het internationaal verkeer ten goede komen.

Ten slotte mag er op gewezen worden, dat het zee-assurantiebedrijf in 1917 meer dan in eenig ander jaar bewezen heeft kerngezond te zijn. Een vuurproef is met glans doorstaan. Toen scheepsramp op scheepsramp volgde, heeft wel eens de vrees geheerscht in kringen van verzekerden, of wel alle maatschappijen bij machte zouden zijn aan hare verplichtingen te voldoen. Maar behoudens een enkele uitzondering van weinig beteekenis zijn de vele miljoenen vlot en prompt voldaan en het Nederlandsche zeeverzekeringsbedrijf heeft zijn aloude goede reputatie hoog gehouden."

AANTEKENINGEN.

De buitenlandsche handel van Groot-Britannië in het eerste halfjaar 1918, landsgewijs. — De dezer dagen hier te lande ontvangen „Economist" van 24 Augustus j.l. bevat het gewone overzicht van de ontwikkeling van den Engelsche handel over het eerste halfjaar 1918 geordend naar de verschillende vreemde landen en vergeleken met de gelijknamige perioden in de voorafgaande jaren, waarbij het eerste halfjaar 1914 den normalen vredestand vertegenwoordigt. De cijfers vormen een aanvulling op hetgeen wij reeds over het Britsche handelsverkeer in het eerste halfjaar 1918 in het nummer van 31 Juli j.l. blz. 678 mededeelden. Ook ditmaal herhaalt de Economist-redactie de opmerking, dat de uiteraard zoo abnormaal geworden prijzen de vergelijking met vorige jaren in sterke mate beïnvloeden, terwijl bovendien verschillende wijzigingen in de wijze van samenstelling zijn aangebracht. De voornaamste is, dat sedert Juli 1917 verschillende door de Regeering geïmporteerde goederen in de statistiek zijn opgenomen. De sterke stijging van het importcijfer over 1918 wat betreft de bondgenooten en de koloniën, moet mede hierdoor worden verklaard.

De totaalcijfers, waartoe de berekeningen der Economist-redactie hebben geleid, zijn de navolgende:

Buitenlandsche Handel van Engeland Januari-Juni in 1000 £ met bondgenooten en koloniën.

	1914	1915	1916	1917	1918
Invoer	246.207	314.208	361.130	389.126	531.597
Uitvoer	217.163	175.730	226.401	240.161	215.193

Saldo invoer 29.044 138.478 134.729 148.965 316.404

Met neutralen.

Invoer	129.677	114.896	113.071	111.273	120.587
Uitvoer	97.658	59.215	69.528	57.233	48.418

Saldo invoer 32.019 55.681 43.543 54.040 72.169

Vervolgens worden gespecificeerde cijfers gegeven voor het handelsverkeer met de bondgenooten en de eigen koloniën en dominions eenerzijds en met de neutrale landen anderzijds. In de volgende staatjes vindt men de cijfers wat de voornaamste landen betreft:

Invoer Januari—Juni
in 1000 £.

	1914	1915	1916	1917	1918
Voorn. bondgenooten.					
Frankrijk..	23.929	15.670	15.322	11.588	16.742
Rusland ..	15.252	5.376	4.590	2.363	1.873
Italië	4.527	6.140	6.399	5.551	7.938
Portugal ..	1.490	1.940	3.008	2.381	4.787
Ver. Staten	70.447	124.149	152.756	153.380	255.054
Cuba.....	2.724	3.839	8.822	7.430	7.548
Japan	2.047	4.537	5.046	7.328	11.779
China	1.976	3.224	3.798	4.096	5.154

	1914	1915	1916	1917	1918
Voorn. koloniën.					
Canada...	9.899	14.487	23.384	27.310	44.566
Australië..	21.431	28.794	19.165	41.750	33.083
N.-Zeeland..	16.068	20.228	18.398	16.153	17.201
Britsch Ind. en Ceylon	22.615	32.795	40.825	42.224	50.089
Zuid Afrika	7.179	7.060	6.743	7.145	6.825
Egypte....	11.858	12.849	16.221	22.674	35.949
W.-Afrika .	3.394	5.205	6.986	7.685	8.293

Uitvoer Januari-Juni
in 1000 £

	1914	1915	1916	1917	1918
Voorn. bondgenooten.					
Frankrijk..	14.364	33.745	47.406	55.416	62.573
Rusland ..	8.505	4.611	8.895	15.156	1.09
Italië	7.437	6.082	9.738	13.278	14.286
Portugal ..	16.000	1.519	2.164	1.729	1.710
Ver. Staten	17.769	12.330	17.156	19.179	13.090
Cuba.....	890	860	977	1.046	1.051
Japan	5.146	2.226	3.633	2.592	2.986
China	8.445	4.059	5.279	4.135	7.887

Voorn. koloniën.

Canada....	9.580	6.496	8.735	9.121	6.577
Australië..	17.711	13.518	17.040	10.148	10.538
N.-Zeeland..	4.689	4.272	5.801	3.618	3.291
Britsch Ind. en Ceylon	36.676	23.261	27.870	29.541	29.291
Zuid-Afrika	10.830	9.189	10.937	9.383	10.333
Egypte....	4.935	3.493	5.531	7.257	13.079
W.-Afrika .	3.931	2.757	3.010	3.501	4.401

Toelichting dezer cijfers is overbodig. Gelijk te verwachten was staan, wat de invoeren betreft, de Vereenigde Staten en Canada in stijging bovenaan. Ook Japan en Cuba kunnen, vergeleken met 1914, een belangrijke vermeerdering aanwijzen, gelijk Britsch-Indië, Egypte en West-Afrika.

Wat de uitvoeren betreft zijn vooral die naar Frankrijk en, zij het niet in gelijke mate, die naar Italië gestegen. Ook Egypte is belangrijk hooger.

Bij de uitvoercijfer zijn, anders dan in de bovengegeven totaalcijfers de her-uitvoeren niet inbegrepen. Van 1917 op 1918 wijzen deze een plotselinge, door de cijfers der vorige jaren niet gemotiveerde daling aan van £ 35,5 op 13 miljoen wat de bondgenooten betreft en van £ 4,4 op 2,4 miljoen voor de koloniën en dominions.

Ten slotte de cijfers voor de voornaamste neutrale landen:

Invoer Januari-Juni
in 1000 £

	1914	1915	1916	1917	1918
Zweden....	5.909	6.837	8.829	4.544	11.246
Noorwegen.	3.575	6.881	8.935	8.315	13.758
Denemarken	12.054	12.371	10.276	10.744	1.947
Nederland .	11.493	11.951	10.631	11.787	5.487
Zwitserland	5.775	7.489	8.551	5.830	8.656
Spanje	6.873	9.044	12.766	11.268	14.471
Mexico....	985	1.046	1.276	776	2.343
Chili.....	2.996	4.739	6.215	4.627	8.992
Argentinië.	18.004	32.297	24.335	26.850	26.348

Uitvoer Januari—Juni
in 1000 £.

	1914	1915	1916	1917	1918
Zweden....	3.757	3.875	3.207	1.261	977
Noorwegen.	3.543	3.803	5.134	4.380	1.680
Denemarken	2.995	3.696	5.059	3.809	980
Nederland .	8.127	9.024	12.035	9.731	7.136
Zwitserland	2.084	2.433	1.949	3.164	2.608
Spanje	3.686	3.109	3.720	2.677	2.049
Mexico....	389	142	160	355	439
Chili.....	2.569	720	1.868	2.145	3.491
Argentinië.	9.645	5.353	6.857	6.214	7.487

De cijfers vertoonen merkwaardige verschuivingen. Terwijl vergeleken met 1917 de invoeren in het eerste halfjaar 1918 uit Zweden en Noorwegen belangrijk toenamen (1917 was voor Zweden extra laag), wijzen Denemarken en Nederland een gevoelige daling aan, terwijl omgekeerd de uitvoeren naar Nederland ver-

gelijkenderwijs minder zijn teruggegaan dan die naar verschillende andere Europeesche neutralen.

De her-uitvoercijfers daalden ook hier belangrijk. In het eerste halfjaar 1918 bedroegen zij slechts £ 1,2 miljoen tegen £ 6,2 miljoen in 1917 en £ 15,2 miljoen in 1916.

De beweging in de cijfers van het verkeer met Nederland, weerspiegelt zich uiteraard in de Nederlandsche cijfers. Nader gespecificeerd zijn deze te vinden in no. 138 van dezen jaargang, blz. 746.

Het staatsbeheer der spoorwegen in de Vereenigde Staten. — De beginselen, naar welke het in beheer nemen van het Amerikaansche spoorwegnet door de regeering der Vereenigde Staten in zijn werk is gegaan en de bedoelingen, die bij den maatregel voorzaten, zijn enkele maanden geleden in dit blad medegedeeld. Het nummer van 30 Januari j.l. — no. 109, blz. 95 — bevatte een uiteenzetting dienaangaande, terwijl op 10 April — no. 119, blz. 307 — aan de hand van de getroffen wettelijke regeling de details nader werden besproken. Bij deze laatste beschouwingen werd o.a. medegedeeld, dat een zgn. „Revolving Fund” was ingesteld, waarvoor, wat 1918 betreft, uit de schatkist een bedrag van \$ 500 miljoen was beschikbaar gesteld. Tezamen met ev. bedrijfswinsten zou dit fonds o.a. hebben te strekken tot bestrijding van de kosten van het staatsbeheer, de bijpassing der tekorten op de aan de maatschappijen gegarandeerde ontvangsten, verbetering van den spoorweg hetzij van overheidswege, hetzij door voorschotten aan de maatschappijen in overleg met de regeering, aflossing van vervallende leeningen, en ten slotte aankoop voor rekening der regeering van uitstaande spoorwegwaarden.

De schatkistkanselier, tevens directeur-generaal der spoorwegen, MacAdoo, door wien periodiek nopens de ontwikkeling van het bedrijf gegevens worden verstrekt, heeft thans op 1 Juni wederom een tweetal rapporten het licht doen zien, welke de aandacht verdienen. Het eerste, dat nog eens een uiteenzetting geeft van de algemeene beginselen, waarvan de regeering bij hare wettelijke regeling en vervolgens bij de uitvoering der getroffen voorschriften is uitgegaan, kunnen wij hier onbesproken laten. Het tweede daarentegen bevat een reeks van cijfers nopens de tot dusver verleende credieten, waaruit enkele cijfers mogen worden overgenomen.

Het blijkt dan, dat tot 1 Juni 1918 de ter beschikking van den staatsdienst gestelde fondsen in hoofdzaak hebben gediend tot het geven van voorschotten aan een reeks van maatschappijen, hetzij tot het door dezen ondernemen van verbeteringswerken, hetzij tot het aflossen van vervallende schuldbrieven.

In totaal blijkt tot op genoemden datum ter beschikking te zijn gesteld een bedrag van \$ 124.314.000, waarvan \$ 109.514.000 gevonden zijn uit het genoemde Revolving Fund van \$ 500 miljoen en \$ 14.800.000 uit de bedrijfsoverschotten van verschillende der betrokken maatschappijen. De voorschotten verdeelen zich over een vijftiental spoorwegmaatschappijen, waarvan de New York-New Haven and Hartford bovenaan staat met 43.964.000 dollars, welke hadden te strekken tot aflossing van de in April vervallende obligaties dier maatschappij. De verleende credieten dragen alle 6 pCt. rente en zijn met uitzondering van evengenoemd bedrag aan de New York-New Haven and Hartford, dat voor één jaar is verleend, dadelijk opzegbaar. Credieten van de soort als aan evengenoemde maatschappij werden verstrekt, zijn verder niet verleend behoeven te worden. De betrokken spoorwegmaatschappijen zijn er in geslaagd alle in Mei vervallende notes zonder steun van den staat op de open markt verlengd te krijgen tegen een rentevoet beneden 6 pCt. Het totaal verleend crediet is dan ook belangrijk lager dan het zou hebben geweest, indien al het vervallende kort papier

door de regeering overgenomen had moeten worden. Het bedrag van \$ 124.314.000 omvat, in duizenden dollars, de volgende credieten:

	Millions de dollars.
New-York-New-Haven and Hartford	43.964
New-York Central Lines	28.500
Pennsylvania Railroad	22.000
Baltimore and Ohio	9.000
Illinois Central	5.000
Chicago Milwaukee and St. Paul	5.000
Chicago Rock Island and Pacific	3.000
Eric Railroad	3.000
Denver and Rio Grande	1.500
Wabash Railroad	1.300
Minneapolis and St. Louis	750
Chicago Indianapolis and Louisville	500
Buffalo Rochester and Pittsburgh	400
Ann Arbor Railroad	200
Detroit Toledo and Ironton	200
Totaal	124.314

Cijfers nopens de wereldproductie van petroleum in 1917. — Het nummer van 20 Februari j.l. — no. 112, blz. 155 — bevatte, gelijk de lezer zich herinneren zal, een uitvoerig artikel over den toestand in de petroleum-industrie gedurende 1917. Niet oneigenaardig is het naast deze beschouwingen thans te stellen de door de National City Bank te New York gegeven ramingen nopens de feitelijke productie in 1917. De National City Bank staat, gelijk men weet, in nauwe relatie met de Standard Oilgroep.

Vergeleken met 1916 komt de National City Bank voor de verschillende productielanden tot de volgende cijfers, uitgedrukt in duizenden barrels (de barrel komt overeen met ongeveer 159 liter):

	1916	1917
Vereenigde Staten	300.767	342.000
Rusland	72.801	65.000
Mexico	39.817	53.293
Nederlandsch-Indië ..	13.174	14.000
Roemenië	10.298	6.000
Britsch-Indië	8.229	8.500
Galicie	6.462	5.500
Japan en Formosa ..	2.997	2.800
Perzië	2.551	2.500
Trinidad	1.000	1.685
Duitschland	996	900
Argentinië	870	800
Egypte	411	500
Verdere landen	266	230
	460.639	503.708

Uit deze cijfers blijkt, dat de productie der Vereenigde Staten met niet minder dan 40 miljoen barrels is toegenomen. Ook Mexico vertoont na de inzinking, welke van den troebelen toestand daar te lande gevolg was, weder een belangrijke verbetering, terwijl voorts de productie van Nederlandsch-Indië eveneens niet onbelangrijk toenam. De achteruitgang in de overige productielanden, vooraan die van Rusland, die op ruim 7 miljoen barrels wordt geschat en die van Roemenië, 4 miljoen, weegt evenwel tegen de toeneming van Mexico en Indië op, zoodat ten slotte de toeneming der wereldproductie met die van de Vereenigde Staten overeenkomt.

De National City Bank geeft voorts de volgende cijfers aangaande de wereldproductie sedert 1860, eveneens in duizenden barrels, met het aandeel der Vereenigde Staten:

	wereld- productie	productie der Ver. Stat.	% der Ver. Staten
1860.....	509	500	98
1865.....	2.716	2.498	92
1870.....	5.799	5.261	91
1875.....	9.977	8.788	88
1880.....	30.018	26.296	88
1885.....	33.765	21.859	59
1890.....	76.633	46.824	60
1895.....	103.693	52.892	51
1900.....	149.132	63.621	43

	wereld- productie	productie der Ver. Stat.	% der Ver. Staten
1905.....	213.561	134.718	63
1910.....	327.616	209.557	64
1911.....	345.685	220.449	64
1912.....	352.485	222.925	63
1913.....	384.668	248.446	65
1914.....	400.483	265.763	66
1915.....	423.893	281.100	66
1916.....	460.639	300.767	65
1917.....	503.708	342.000	68

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, Juli 1918.

H. Köppe, Die Kriegsankleiten der Ententemächte; *E. Keilpflug*, Die Gehaltserhöhungen der bayerischen Beamten im Kriege und die Lebensmittelteuerung; *E. Schultze*, Die Einkommensteuer in den Vereinigten Staaten.

Journal des Economistes. — Parijs, Juli 1918.

Y. Guyot, Le coton et la sidérurgie; *A. Rafalovich*, Aveuglement monétaire; *G. Delamotte*, Le tabac depuis la guerre; *A. R.* Rapport de la commission royale anglaise sur la politique agricole; *D. Bellet*, L'alimentation française et les ressources étrangères; *J. Tchernoff*, La spéculation illicite devant la jurisprudence; *Y. Guyot*, La discussion sur le privilège de la Banque de France.

In het artikel waarmede *Y. Guyot* de aflevering opent, bespreekt hij twee van de speciale verslagen, gewijd aan de katoenproductie en aan de ijzer- en staalindustrie, behorende bij het algemeen verslag van het Engelsche committee on commercial and industrial policy. Aan het algemeen verslag werd in het nummer van 29 Mei j.l. van dit blad — 1918 blz. 474 — een uitvoerige beschouwing gewijd.

Zeitschrift für Sozialwissenschaft. — Leipzig, 24 Augustus 1918.

F. Schmidt, Zur Preisbildung an der Effectenbörse; *W. Ed.*, Die künftige Reichsfinanzreform; *W. Hasbach*, Die parlamentarische Kabinettsregierung ausserhalb Englands; *Fr. Terhalle*, Wechselkurse und Geldentwertung; *Dr. Salomon*, Der Gesetzentwurf über das Erbbaurecht; *Dr. E. Hurwicz*, Die Zukunft des Kinos; *H. O. Schultz*, Der Darlehnszinsfuss der öffentlichen Leihhäuser in Deutschland; *Dr. P. Martell*, Zur Geschichte der Kgl. Preussischen Technischen Deputation für Gewerbe zu Berlin; *Dr. J. Luebeck*, Deutsche Aussenhandelsförderung; *Dr. E. Schultze*, Kriegsleiden der holländischen Schifffahrt.

Koloniale Rundschau. — Berlijn, Juli/Augustus 1918.

G. v. Gizycki, Probleme nach dem Kriege; *A. Dix*, Das Ende des kolonialpolitischen Zeitalters; *Dr. F. Schumacher*, Die Deutsch-ostafrikanischen Kriegsmünzen; *Dr. E. Moritz*, Die Anfänge der Erforschung von Südwestafrika; *K. Hassert*, Johann Joachim Becker, ein Vorkämpfer deutscher kolonialpolitik im 17. Jahrh.

Svensk Export. — Stockholm, Juli en Augustus 1918.

No. 14 (grootendeels gewijd aan de Zweedsche Jaarbeurs te Gothenburg) bevat o.a.: *H. von Zeipel*, De viktigaste förändringarna i Sveriges varubyte med främmande länder år 1916.

No. 15: Rapport van de Algemeene Zweedsche Exportvereniging over de Zweedsche consulaire vertegenwoordiging in Indië.

Het laatste gedeelte daarvan handelt over Nederlandsch-Indië. Het wijst op het feit, dat Zweden ook in Ned.-Indië tot dusver niet door beroepsconsuls vertegenwoordigd is. Toch is onze kolonie van de grootste betekenis als leverancier van de in Zweden zoo benoedigde koloniale waren en vetproducten. Ook als afzetgebied van Zweedsche waren wordt Ned.-Indië van steeds grooter belang. In het bijzonder

is dat gedurende dezen oorlog tot uitdrukking gekomen door steeds toenemende aanvragen bij de Exportvereniging naar Zweedsche exportartikelen voor Ned.-Indië. In beide opzichten kan men zeggen, dat Ned.-Indië tot dusver voor Zweden nog niet de rol gespeeld heeft, die het had behooren te doen. Het ontbreken van een goed georganiseerden consulaire dienst is daarvan o.m. de oorzaak. Daarop volgen dan eenige statistische mededeelingen.

No. 16. Tweede gedeelte van het onder No. 15 genoemde rapport.

Dit gedeelte handelt uitsluitend over Nederlandsch-Indië. De statistische mededeelingen worden daarin voortgezet. Zoowel bij den invoer als bij den uitvoer speelt Zweden nog slechts een bescheiden rol. Het rapport bevat daarna een voorstel tot hervorming van den consulaire dienst in Ned.-Indië, alwaar 3 beroepsconsuls worden noodig geacht, t.w. een consul-generaal te Batavia, een consul te Soerabaja en een vice-consul te Padang. Ten slotte geeft het rapport een reeks practische wenken betreffende den export naar Oost-Indië.

No. 17 o.a.: *Arvid Lagerman*, Lyon-marknaden 1918.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Vleesch distributie. Het ligt in de bedoeling met 1 October a.s. te beginnen met de algemeene distributie van rundvleesch tegen verlaagden prijs. Inmiddels zal, te beginnen met 9 September, reeds slachtvee ter beschikking van de gemeentebesturen worden gesteld op de basis van een rantsoen van 2 ons per hoofd en per week voor personen boven 1 jaar, waarop echter geen rijksbijslag zal worden gegeven. Voor dezen verkoop zijn de maximumprijzen voor rundvleesch tot 1 October buiten werking gesteld. Ook de verplichting om alleen in centrale slachtplaatsen te doen slachten en het vervoerverbod voor versch rundvleesch worden tot dien datum opgeheven. De wijze van distributie van het vleesch wordt aan de gemeentebesturen overgelaten.

Extra premie voor de teelt van wintertarwe of winterrogge op dit najaar te scheuren grasland. Onder intrekking van de bekendmaking van 23 Aug. j.l. (zie het overzicht in No. 139) is een nieuwe bekendmaking geschied inzake het verstrekken van extra premie voor den uitzaai nog in dit najaar van tarwe en rogge op grasland, dat langer dan de laatste vier jaren onafgebroken in gras gelegen heeft.

Aardappelen. Aan de lijst van goederen, aangewezen ingevolge art. 1 der Distributiewet 1916 zijn met ingang van 2 September toegevoegd: alle aardappelen, met uitzondering van eventueel nader aan te wijzen soorten.

Tevens zijn maximumprijzen vastgesteld in groot-, tusschen- en kleinhandel voor zand- en veen-aardappelen (kleinhandel 5½ ct. per K.G.) en kleiaardappelen (kleinhandel 9½ ct. per K.G.), benevens een maximum-inkoop prijs voor de gemeenten.

Aardappelen en peulvruchten voor eigen gebruik. Bepaald is, dat aan verbouwers van aardappelen en peulvruchten uitsluitend voor eigen gebruik zullen worden gelaten 4 H.L. aardappelen ad 70 K.G. en 12 K.G. peulvruchten per gezinslid boven één jaar. Zij, die voldoende verbouwen om deze rantsoenen voor hunne gezinnen te bereiken, zullen van de distributie van de betrekkelijke artikelen worden uitgesloten.

Eieren. Het B.M.V. geeft eene uitvoerige uitzetting van de tot dusver ten aanzien van eieren getroffen maatregelen. De voorraad is zóó gering, terwijl ook nog voor den winter ingekalkt moet worden, dat alleen voor zieken en zwakken eieren beschikbaar gesteld kunnen worden. Overwogen wordt eene regeling, waardoor een meer gelijkmatige verdeling der geheele eierproductie is gewaarborgd.

J a m e n m a r m e l a d e. In verband met de vetschaarschte is het van belang, dat een behoorlijke

hoeveelheid jam tegen redelijke prijzen ter beschikking van de bevolking komt. Besprekingen zijn gevoerd met de Nederlandsche Vereeniging van Fruitverwerkers, die jam aan de Regeering zullen leveren, welke op bons gedistribueerd wordt.

Maximumprijzen zijn voorts vastgesteld voor jam en marmelade, welke 1 October ingaan en voor huishoudjam en huishoudmarmelade, welke onmiddellijk van kracht worden.

Oliën en vetten. Met ingang van 4 September is opgeheven de Commissie van Advies inzake het gebruik van eetbare vetten voor technische doeleinden. De taak dezer commissie is aan bestaande bureaux opgedragen; in verband hiermede is de commissie van advies voor het Rijkskantoor voor Vleesch en Vetten nog met eenige leden uitgebreid.

Appelen en peren. Het vervoerverbod van appelen heeft de strekking allen aanvoer van appelen over de veilingen te doen loopen. Zoowel van de zure als van de zoete appelen moet 60 pCt. voor het binnenland geveild worden en 40 pCt. voor de fabrieken. De prijs voor de fabrieksappelen bedraagt 10 cents per K.G.

Peren worden geheel voor het binnenland geveild.

Pootuien. Voor pootuien is een maximumkleinhandelsprijs vastgesteld van 10 cent per K.G.

Zaaiuien. Verboden is het vervoer van zaaiuien.

Caseïne. Aangezien nog steeds wordt voortgegaan met het opkopen van caseïne boven de gestelde prijzen, heeft de Minister besloten de geheele caseïne-productie benevens de nog aanwezige voorraden te doen overnemen door het Rijkskantoor voor Melk en Kaas. In verband hiermede is eene algemeene inventarisatie van het artikel gelast.

Melkbussen. Maximumprijzen in den kleinhandel zijn vastgesteld voor melkbussen.

Wolcommissie. Met ingang van 5 September is ontbonden de op voorstel van de Nijverheidscommissie van het Kon. Nat. Steuncomité op 30 Mei 1915 door den Minister geïnstalleerde Wolcommissie. In aangelegenheden, waartoe vroeger de medewerking dezer commissie noodig was, dienen belanghebbers zich nu te wenden tot den Directeur-Generaal van den Arbeid.

Garens. Nieuwe maximumprijzen in groot-, tusschen- en kleinhandel zijn vastgesteld voor naaien andere garens.

Hennep en hennepvezel. Het is verboden onbewerkte hennep en hennepvezel, met inbegrip van buitenlandsche vezelstoffen van dien aard, als manila, sisal en hennepvezel of wat gewoonlijk onder die namen wordt verstaan, voor zoover niet gesponnen of geweven, te vervoeren, af te leveren en te verwerken.

Tevens is een maximumprijs vastgesteld voor schoonbewerkte inlandsche hennepvezel.

MAANDCIJFERS.

ONTVANGSTEN VAN SPOOR- EN TRAMWEGMAATSCHAPPIJEN MEI 1918.

(Ontleend aan de „Ingenieur“.)

Namen der Maatschappijen.	Personenvervoer.	Goederenvervoer.	Totale ontvangsten.	
			Mei 1918.	Mei 1917.
Maatsch. tot Exploitatie van Staatsspoorwegen	f 2.287.571,—	f 2.895.945,—	f 5.310.547,—	f 4.703.839,— ¹⁾
Holl. IJzeren Spoorwegmaatschappij	„ 2.399.730,—	„ 1.300.278,—	„ 3.781.251,—	„ 3.535.288,— ¹⁾
Ned. Centr. Spoorwegmij.	„ 232.165,—	„ 201.097,—	„ 436.140,—	„ 416.768,— ¹⁾
Noord-Br.-Duitsche Spoorwegmij.	„ 25.116,—	„ 41.775,—	„ 69.911,—	„ 123.139,— ¹⁾
Hollandsche Buurtspoorwegen	„ 10.356,55 ^{1/2}	„ 13.628,33	„ 24.875,37 ^{1/2}	„ 17.455,88 ^{1/2}
Dedemsvaartsche Stoomtramwegmaatschappij ..	„ 14.076,34	„ 23.109,16	„ 38.377,73	„ 30.144,05 ^{1/2}
Tramw.mij. „de Meijerij“:	—	—	„ 30.012,94	„ 19.221,13
Zuid-Nederl. Stoomtramweg-maatschappij	„ 17.829,43	„ 19.224,53	„ 38.054,33 ^{1/2}	„ 27.629,33 ^{1/2}
Nederlandsche Tramwegmaatschappij	„ 58.644,25 ^{1/2}	„ 50.343,57	„ 112.154,77	„ 103.356,61
Rotterdamsche Tramwegmaatschappij	—	—	„ 153.813,61	„ 133.356,94
Westlandsche Stoomtramwegmaatschappij	„ 26.528,34	„ 13.000,—	„ 40.098,44	„ 33.977,55
Gemeentetram te Amsterdam	„ 606.838,11 ^{1/2}	—	„ 606.838,11 ^{1/2}	„ 480.895,68 ^{1/2}
Haagsche Tramwegmaatschappij	„ 327.976,17 ^{1/2}	—	„ 329.703,31 ^{1/2}	„ 270.382,95
Rotterdamsche Electr. Tramwegmaatschappij ..	„ 278.106,31	—	„ 278.106,31	„ 236.644,13 ^{1/2}
Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Samarang—Vorstenlanden—Willem I..	—	—	„ 470.000,—	„ 443.573,—
Oost-Java Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Modjokerto—Ngoro	—	—	„ 17.800,—	„ 16.600,—
lijn Soerabaja—Krian	—	—	„ 57.200,—	„ 51.700,—
Samarang—Cheribon Stoomtramwegmaatsch... ..	—	—	„ 337.400,—	„ 324.500,—
Samar.—Joana Stoomtramwegmaatschappij ..	—	—	„ 295.300,—	„ 277.000,—
Serajoedal Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Maos—Bandjarnegara	—	—	„ 73.200,—	„ 76.200,—
lijn Bandjarnegara—Wonosobo	—	—	„ 7.700,—	—
Kediri Stoomtramwegmaatschappij	„ 58.200,—	—	„ 58.200,—	„ 69.300,—
Malang Stoomtramwegmaatschappij	„ 5.000,—	—	„ 5.000,—	—
Deli Spoorwegmaatschappij	—	—	„ 471.000,—	„ 411.047,—
Nagekomen over Februari 1918.				
Staatsspoorwegen in Ned. Indië	—	—	—	—
I. Staatsspoor- en Tramwegen op Java ..	f 1.240.271,—	f 1.403.620,—	f 2.806.729,—	f 2.578.733,—
II. Spoorweg ter Sumatra's Westkust	„ 58.553,—	„ 42.693,—	„ 108.544,—	„ 96.630,—
III. Staatstramwegen in Zuid-Sumatra	—	—	—	—
a. Lamponglijn	„ 7.063,—	„ 3.662,—	„ 11.545,—	„ 6.942,—
b. Palembanglijjn	„ 13.439,—	„ 17.919,—	„ 33.397,—	„ 10.377,—
IV. Atjeh Stoomtram	„ 50.602,61	„ 32.910,88	„ 88.140,34 ^{1/2}	„ 73.992,—
Nagekomen over Maart 1918.				
Staatsspoorwegen in Ned. Indië	—	—	—	—
I. Staatsspoor- en Tramwegen op Java ..	„ 1.295.841,—	„ 1.536.089,—	„ 3.010.550,—	„ 2.786.149,—
II. Spoorweg ter Sumatra's Westkust	„ 65.255,—	„ 51.168,—	„ 124.043,—	„ 114.069,—
III. Staatstramwegen in Zuid-Sumatra	—	—	—	—
a. Lamponglijn	„ 6.603,—	„ 4.097,—	„ 13.071,—	„ 8.180,—
b. Palembanglijjn	„ 13.268,—	„ 18.296,—	„ 33.393,—	„ 10.438,—
IV. Atjeh Stoomtram	„ 54.628,—	„ 31.983,—	„ 90.594,—	„ 86.091,—

1) Definitieve opgave.

De ontvangsten der groote maatschappijen, die in de „Ingenieur“ ontbreken, zijn aan het „Maandschrift Centr. Bureau Statistiek“ ontleend.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** betekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	7 September 1918		20 Juli 1914	
Ned. Bank	Disc. Wissels. 4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14	4 1/2	3 1/2
Bel. Binn. Eff. Vrsch. in R.C.	4 1/2 " 1 " '15	5 " 23 " '14	5 1/2	4 " 23 " '14
Bank van Engeland	5 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14	5	5 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 7 Apr. '17	3 " 29 Jan. '14	5	5 " 23 Dec. '14
Bank van Frankrijk	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14	5	5 " 21 Aug. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 12 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14	5	5 " 9 " '15
Nat. Bank v. Denem.	5 " 9 " '15	4 " 6 Febr. '14	5	5 " 20 Mrt. '18
Zweedsche Rijksbk.	7 " 20 Mrt. '18	4 1/2 " 6 " '14	6	6 " 14 Dec. '17
Bank v. Noorwegen	6 " 14 Dec. '17	4 1/2 " 11 " '14	6	6 1/2 " 31 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	4 1/2 " 31 " '14	3 1/2 " 19 " '14	4	4 " 22 Mrt. '17
Bank van Spanje ..	4 " 22 Mrt. '17	4 1/2 " —	5	5 " 10 Jan. '18
Bank van Italië ..	5 " 10 Jan. '18	5 " 9 Mei '14	3 1/2-4 1/2	—
Feder. Res. Bk. N.Y.	3 1/2-4 1/2	—	3 1/2	—
Javasche Bank....	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09		

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call. money
	Part. disconto	Prolongatie				
7 Sept. '18	2 3/8-1 1/2	3 1)	3 17/32	4-3/8	—	5 3/4-6 1)
2-7 S. '18	2 1/4-3	2 3/4-3	3 17/32	4-3/8	—	5 1/2-6
26-31 A. '18	2-1/4	2 1/2-3/4	3 17/32	4-3/8	—	5 3/4-6
19-24 A. '18	2-1/2	2 1/2-3	3 17/32	4-3/8	—	5 1/2-6
3-8 S. '17	1 7/8-2	2 1/2	4 23/32	4-3/8	—	3-6
4-9 S. '16	3/4-1 1/4	1 1/4-1/2	5 19/32	4-3/8	—	2 1/2-3
20-24 Jul. '14	3 1/8-3 1/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 6 September.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Zelden hebben de wisselkoersen hier te lande groter schommelingen ondergaan als deze week. Vooral de entente koersen liepen met sprongen op, zoodat het grootste verschil tusschen de hoogste en de laagste noteering bijna 9 % bedroeg. Een daarna intredende daling beliep op een dag weder ruim 2 %. Ook in Berlijn en Weenen kwamen groote verschillen voor. In deze wissels is men echter aan veel groter schommelingen gewend, zoodat een stijging van 5 à 6 % niet in gelijke mate de aandacht trok. Blijkbaar heeft de speculatie zich bij uitzondering ook tot de entente deviezen uitgestrekt. Daar echter de betalingsbalans niet de minste aanleiding geeft tot een stijging van de wisselkoersen, kon bij rustiger overweging een daling niet uitblijven.

Daar de stijging van de koersen bij de overige neutralen niet in vergelijking stond met die hier te lande, waren de neutrale wissels eveneens sterk gezocht. Een uitzondering maakte aanvankelijk de Zweedsche koers, die tot 66.75 terugliep, maar daarna eveneens weder sterk opliep en verder aan groote schommelingen onderhevig bleef.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen	Parijs	Berlijn	Weenen	St. Petersburg	New York
2 Sept. 1918..	9.49 1/2	36.75	30.97 1/2	16.80	—	1.99
3 " 1918..	9.69	37.75	30.90	16.65	—	2.02 1/2
4 " 1918..	9.79	38.—	31.80	17.50	—	2.05 1/2
5 " 1918..	10.02	38.25	31.55	17.40	—	2.10
6 " 1918..	10.13	38.57 1/2	32.55	18.05	—	2.12
7 " 1918..	9.95	38.25	31.95	17.60	—	2.09 1/2
Laagste d. w. 1)	9.35	35.95	30.80	16.50	—	1.97
Hoogste " " 1)	10.17	38.80	32.75	18.05	—	2.12 1/2
30 Aug. 1918..	9.33	35.95	31.22 1/2	17.50	—	1.95 1/4
24 " 1918..	9.29 1/2	34.80	31.50	18.05	—	1.96 1/4
Muntpariteit..	12.10 3/4	48.—	59.26	60.41	1.28	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.
*) Noteering van 23 Aug.

Data	Stockholm	Kopenhagen	Christiania	Zwitserland	Spanje	Batavia telegrafisch
2 Sept. 1918	67.40	60.40	61.30	45.67 1/2	47.50	99 1/2-100 1/2
3 " 1918	66.75	60.85	62.—	45.85	47.—	99 1/2-100 1/2
4 " 1918	68.25	61.75	62.75	46.30	48.25	99 1/2-100 1/2
5 " 1918	69.50	63.—	63.85	46.65	49.25	99 1/2-100 1/2
6 " 1918	70.50	63.75	64.95	47.15	49.75	99 1/2-100 1/2
7 " 1918	69.40	63.25	64.25	46.75	49.25	99 1/2-100 1/2
L'ste d. w. 1)	66.50	60.30	61.20	45.50	46.50	99 1/2
H'ste " " 1)	70.70	63.75	65.20	47.20	50.—	100 1/2
30 Aug. 1918	68.60	60.70	61.60	45.80	47.—	99 1/2-100 1/2
24 " 1918	68.95	60.90	61.40	45.45	48.75	99 1/2-100 1/2
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.
*) Noteering van 23 Aug.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. 4 Rm.)	Zicht Amsterdam (in cents per gld.)
7 September 1918	4.76.60	5.49	nom.	47
Laagste d. week..	4.76.60	5.47	nom.	47
Hoogste " " ..	4.76.60	5.49	nom.	50 3/8
31 Augustus 1918	4.76.60	5.48	nom.	50 1/4
24 " 1918	4.76.55	5.61	nom.	51
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	12 Aug. 1918	21 Aug. 1918	Tijdspek 22 Aug.—30 Aug. 1918		30 Aug. 1918
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16
B. Aires	d.p.gd.pes.	50 7/8	50 7/8	50 7/8	51 3/8	50 3/4
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/6 1/2	1/6 1/2	1/6	1/6 1/16	1/6 1/8
Hongkong ..	id. p. \$	3/5	3/5 3/4	3/6	3/6 1/4	3/6 1/4
Lissabon	d.p.escudo	30 1/2	30	29 1/2	30 1/2	29 3/8
Madrid	Peset. p. £	18.50	19.34	19.60	20.90	20.29
Montevideo..	d.p.peso	62	62 1/2	62 1/2	63 1/2	63
Montreal....	\$ per £	4.85 1/2	4.86 1/8	4.85 1/2	4.86 1/2	4.85 3/4
Petrograd ..	R. p. £ 10	nom.	nom.	nom.	nom.	nom.
R.d.Janeiro 1)	d.p.milr.	12 7/16	12 15/16	12 7/16	12 3/8	12 3/8
Rome	Lires p. £	36.10	35.94	30.25	36.00	30.31 1/2
Shanghai ..	sh/d.p.tael	4/10	4/10	4/10	5	5
Singapore ..	id. p. \$	2/3 1/8	2/3 3/8	2/3 1/10	2/3 1/8	2/3 3/8
Valparaiso 1)	d.p.pap.p.	16 23/32	16 1/2	16 7/16	16 9/16	16 7/16
Yokohama ..	sh/d.p.yen	nom.	2/3 1/16	2/2 7/8	2/3 3/4	nom.

1) Noteeringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen.

te New York

7 Sept. 1918.....	49 1/2	101 1/8
31 Aug. 1918.....	49 1/2	101 1/8
24 " 1918.....	49 1/2	101 1/8
17 " 1918.....	48 13/16	99 5/8
10 " 1918.....	48 13/16	99 5/8
8 Sept. 1917.....	49	96 5/8
9 Sept. 1916.....	32 3/16	68 3/8
20 Juli 1914.....	24 1/2 1/16	54 1/8

N. U. M.

Weekstaat der Nederlandsche Uitvoermaatschappij.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Bankiers	Buitenl. Schatkistbilj.	Debet Diverse reken. 1)	5 p.Ct. Schuld-brieven	Credit Diverse reken. 1)
5 Sept. 1918..	1.599	43.100	60.300	14.405	85.750
29 Aug. 1918..	1.300	43.100	60.300	14.342	82.449
22 " 1918..	1.075	43.100	60.300	14.313	82.263
15 " 1918..	1.002	43.100	60.300	14.308	82.145
8 " 1918..	14.451	19.100	53.100	14.294	67.526

1) Beide rekeningen omvatten, behalve garantiewissels in portefeuille tot het bedrag der buitenl. schatkistbiljetten, in hoofdzaak garantiewissels in depôt bij de Ned. Bank.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 7 September 1918.

Activa.

Binnenl. Wis. sels, Prom. enz. in disc.	H.-bk. f 76.058.992,45 1/2 B.-bk. " 93.482,63 Ag.sch. " 13.056.842,51 1/2	f 89.209.317,60
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—
Idem eigen portef.	f 8.786.103,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	8.786.103,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 59.260.782,32 1/2 B.-bk. " 4.982.282,44 Ag.sch. " 40.467.691,15	f 104.710.755,91 1/2
Op Effecten	f 102.946.255,91 1/2	
Op Goederen en Spec.	1.764.500,—	104.710.755,91 1/2
Voorschotten a. h. Rijk	14.206.488,34
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 82.489.755,—	
Muntmat., Goud	624.947.229,86 1/2	
	f 707.436.984,86 1/2	
Munt, Zilver, enz.	7.958.827,76	
Muntmat., Zilver	715.395.812,62 1/2
Effecten		
Bel. v. h. Res.fonds. id. van 1/3 v. h. kapit.	f 5.041.969,32 3.894.261,18	8.936.230,50
Geb. en Meub. der Bank	1.770.000,—
Diverse rekeningen	101.524.370,50
		f 1.044.539.078,48

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	5.079.402,56
Bankbiljetten in omloop	953.797.135,—
Bankassigntiën in omloop	1.494.428,94
Rekening-Courant saldo's:	
Van het Rijk	f —
Van anderen	59.609.981,04
Diverse rekeningen	4.558.130,94
	f 1.044.539.078,48
Beschikbaar metaalsaldo	f 511.685.146,85
Op de basis van 1/3 metaaldekking	308.704.837,85
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	2.558.425.730,—

Verschillen met den vorigen weekstand:

	<i>Meer</i>	<i>Minder</i>
Disconto's	14.093.534,02	
Buitenlandsche wissels	351.293,—	
Beleeningen		4.128,53
Goud		1.879.507,96 1/2
Zilver	5.613,92 1/2	
Bankbiljetten	7.405.070,—	
Part. Rek.-Crt. saldo's	16.249.583,69 1/2	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opetschbare schulden
7 Sept. 1918	707.437	7.959	953.797	61.104.
31 Aug. 1918	709.316	7.953	946.392	46.733
24 " 1918	707.424	7.953	922.122	69.883
17 " 1918	706.089	7.861	922.377	60.996
10 " 1918	706.419	7.867	919.104	56.560
3 " 1918	713.251	7.860	927.020	53.851
27 Juli 1918	715.123	7.793	909.750	78.846
20 " 1918	715.258	7.729	910.655	77.111
13 " 1918	717.388	7.741	920.180	65.569
6 " 1918	717.518	7.690	926.054	60.354
29 Juni 1918	717.559	7.692	927.335	50.546
22 " 1918	717.645	7.638	902.474	69.158
15 " 1918	717.787	7.821	911.227	61.847
8 Sept. 1917	664.182	7.364	788.448	101.260
9 Sept. 1916	583.879	7.160	675.829	146.397
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaalsaldo	Dekkingpercentages
	Totaal	Hiervan Schatkistpromessen rechtstreeks			
7 Sept. 1918	89.209	70.000	104.711	511.685	70
31 Aug. 1918	75.116	57.000	104.715	517.884	72
24 " 1918	72.204	55.000	100.660	516.194	72
17 " 1918	64.448	47.000	101.787	516.473	73
10 " 1918	61.395	43.000	101.508	518.330	73
3 " 1918	51.430	32.000	110.082	524.086	74
27 Juli 1918	52.139	32.000	112.300	524.319	73
20 " 1918	44.854	23.000	114.844	524.526	73
13 " 1918	34.101	11.000	115.627	527.036	74
6 " 1918	41.994	17.000	119.042	526.981	74
29 Juni 1918	43.817	18.000	122.089	528.725	74
22 " 1918	43.960	18.000	119.558	530.001	75
15 " 1918	45.195	18.000	118.496	530.028	75
8 Sept. 1917	90.728	80.000	71.915	492.542	75
9 Sept. 1916	105.368	88.500	63.168	425.731	72
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 1)	54

1) Op de basis van 1/3 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	24 Aug. 1918	7 Sept. 1918
Aan schatkistpromessen.. waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	f 178.450.000,— 55.000.000,—	f 207.460.000,— 70.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	60.649.000,—	78.695.000,—
Aan zilverbons ..	58.770.604,—	62.727.836,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekend geworden totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opetschb. schulden
31 Aug. 1918	***	***	257.700	
8 Juni 1918	101.357	15.292	190.304	64.362
1 " 1918	100.863	15.735	185.897	68.287
25 Mei 1918	99.299	15.731	183.631	71.951
18 " 1918	98.368	15.914	184.265	69.599
1 Sept. 1917	82.612	17.890	174.584	49.022
2 Sept. 1916	71.599	24.806	145.520	67.471
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Beschikbaar metaalsaldo	Dekkingpercentages
31 Aug. 1918		133.500		***	64.800	***
8 Juni 1918	8.041	23.028	70.267	23.844	65.887	46
1 " 1918	7.737	26.324	69.586	24.956	65.925	46
25 Mei 1918	7.454	26.694	70.575	25.974	64.104	45
18 " 1918	7.104	25.853	70.509	27.069	63.701	45
1 Sept. 1917	7.881	30.915	61.919	26.346	55.930	45
2 Sept. 1916	6.871	37.841	67.579	7.365	53.807	45
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 2)	44

1) Sluitpost der activa. 2) Op de basis van 1/3 metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opetschb. schulden	Disconto's	Div. rekeningen 1)
1 Juni 1918	659 2)	1.426	828	1.091	703
25 Mei 1918	681 2)	1.374	747	1.094	619
18 " 1918	689 2)	1.365	722	1.100	707
11 " 1918	693 2)	1.383	755	1.106	722
2 Juni 1917	775	1.233	954	903	516
3 Juni 1916	731	1.034	817	944	862
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.
2) Hiervan zilverbons 80 dz. gld.
3) Idem 109 dz. gld.
4) Idem 124 dz. gld.
5) Idem 135 dz. gld.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
4 Sept. 1918	69.933	58.597	***	***	***
28 Aug. 1918	69.545	57.813	267.844	28.500	245.822
21 " 1918	68.665	56.749	267.005	28.500	244.359
14 " 1918	68.234	56.691	266.367	28.500	243.859
5 Sept. 1917	54.288	40.670	174.560	28.500	147.896
6 Sept. 1916	55.342	36.264	130.436	28.500	97.972
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-percentage 1)
4 Sept. '18	58.166	98.886	37.012	131.725	29.785	17,65
28 Aug. '18	59.454	99.253	34.918	136.110	30.382	17,76
21 " '18	58.422	98.951	33.698	135.996	30.366	17,90
14 " '18	59.702	100.188	34.096	137.726	29.993	17,45
5 Sept. '17	57.794	97.739	44.462	124.997	32.068	18,92
6 Sept. '16	42.188	95.739	52.219	105.094	37.528	23 1/8
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 1/8

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekking-percentage 1)
31 Aug. 1918	2.467.144	2.348.099	2.172.466	13.639.098	35
23 " 1918	2.467.833	2.348.046	1.990.788	13.111.329	34
15 " 1918	2.467.833	2.347.761	1.928.371	12.929.725	34
7 " 1918	2.467.833	2.347.629	1.874.192	12.786.348	34
31 Aug. 1917	2.499.126	2.403.027	671.355	9.337.102	34
31 Aug. 1916	2.494.327	2.469.036	333.625	7.117.524	40
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Cr.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
31 Aug. 1918	17.674.154	9.432.051	10.534.600	2.158.800
23 " 1918	15.958.496	8.154.768	10.028.400	1.974.300
15 " 1918	15.967.678	8.123.942	9.885.000	1.911.800
7 " 1918	15.849.460	8.332.552	9.742.800	1.858.300
31 Aug. 1917	11.364.610	5.890.583	5.753.300	657.000
31 Aug. 1916	7.077.485	2.835.529	2.033.400	298.200
23 Juli 1914	750.892	943.964

RUSSISCHE STAATSBANK.

Sedert 5 November 1917 is geen bankstaat verschenen.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
5 Sept. '18	5.436.150	2.037.108	320.175	1.656.453	3.277.166
29 Aug. '18	5.435.382	2.037.108	320.498	1.576.683	19.150.000
22 " '18	5.434.831	2.037.108	319.173	1.572.721	19.150.000
16 " '18	5.434.074	2.037.108	315.628	1.537.417	19.150.000
6 Sept. '17	5.313.880	2.037.108	260.085	668.111	11.300.000
7 Sept. '16	4.817.320	—	337.497	703.260	8.500.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Cr. Particulieren.	Rek. Cr. Staat
903.937	1.064.845	816.288	29.433.966	3.777.306	298.569	
8.871.123	1.066.088	829.814	29.423.826	3.715.699	162.078	
942.934	1.067.244	830.573	29.408.025	3.685.694	99.610	
560.050	1.170.216	1.119.145	20.857.243	2.663.750	45.193	
387.818	1.399.004	1.173.557	16.598.862	2.122.214	171.337	
1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560	

Data als boven.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening	Circulatie	Rek. Cr. saldi
5 Sept. '18	1.067.209	99.936	480.000	97.835	1.405.292	330.591
2 " '18	1.068.487	99.818	480.000	100.402	1.405.289	334.415
22 Aug. '18	1.070.113	99.764	480.000	95.270	1.408.223	328.012
15 " '18	1.060.088	99.697	480.000	96.295	1.415.979	312.158
7 Sept. '17	424.939	90.075	480.000	95.990	991.517	89.381
6 Sept. '16	314.451	71.359	480.000	42.927	756.651	144.458

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het Buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
28 Juni '18	1.949.021	1.021.414	16.275	57.178	1.722.216
21 " '18	1.924.373	987.569	17.008	56.738	1.677.951
14 " '18	1.946.903	980.652	44.084	58.360	1.651.500
7 " '18	1.919.263	986.686	51.280	58.461	1.639.579
29 Juni '17	1.294.512	412.041	52.500	39.840	508.753

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Algem. Dekking-percentage 1)	Percent. Gouddekking circulatie
28 Juni '18	1.086.023	2.049.906	75.858	60,4	59,3
21 " '18	1.163.742	2.029.557	75.770	64,8	58,9
14 " '18	1.258.954	2.099.074	75.711	60,8	59,4
7 " '18	1.233.034	1.978.893	75.662	59,2	60,2
29 Juni '17	399.512	1.484.953	57.176	69,9	81,0

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
21 Juni '18	695	12.422.617	1.147.421	11.203.532	1.369.809
14 " '18	689	12.506.216	1.226.348	11.438.657	1.323.423
3 " '18	686	12.432.346	1.162.521	11.294.701	1.419.066
26 Apr. '18	681	12.402.125	1.180.827	11.201.341	1.421.900
19 " '18	685	12.412.672	1.167.175	11.278.704	1.397.596

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 9 September 1918.

Nog steeds houdt de „elastische terugtocht” aan het Westfront aan en het is merkwaardig op te merken, hoe op de internationale beurzen het gezegde „l'histoire se répète” van toepassing is. Inimmers is reeds vaker gebleken, dat bij een ongunstige wending voor de oorlogvoering der Centrale Mogendheden dadelijk gedacht wordt aan vredesvoorstellen, die van de laatste zijde gedaan zouden worden en ook thans is deze opvatting, zoowel in binnen- als buitenland weder overheerschend. Men is vrij algemeen van opinie, dat, na het uitvoeren van de Duitse legerplannen met betrekking tot de tegenwoordige militaire operaties (indien althans mag worden gedacht aan een in finesses uitgevoerd en te voren opgemaakt strategisch plan en indien de geallieerde legers geen spaak in het wiel steken) bepaald omlinjende voorstellen van Duitse zijde te wachten zijn. En hoewel men over het geheel pessimistisch gestemd is met betrekking tot de ontvangst, die deze voorstellen bij de Ententemachten zullen vinden, klampt men zich toch vast aan den stroohalm van de mogelijkheid, dat op de een of andere wijze een „modus vivendi” zal worden gevonden.

Dit mag wel één der oorzaken worden genoemd, waardoor op vrijwel alle beurzen, ook in de landen der Centrale Mogendheden, een vaste stemming heeft bestaan. Echter waren ter beurze van Berlijn ook nog andere factoren werkzaam, die een opwaartsche beweging van het koerspeil hebben gestimuleerd. In de eerste plaats releveeren wij hier den reeds vaker in deze kolommen genoemden verkoop van het bezit „de Wendel”. Niet slechts wegens de buitengewone uitgebreidheid van deze financiële transactie heeft deze verkoop invloed op de beurs uitgeoefend, hoewel die op zich zelve merkwaardig genoeg is. De verkoopprijs van het geheele bezit toch bedraagt Mk. 260 miljoen en alleen voor moderniseering en verdere uitbreiding zullen niet minder dan Mk. 60 miljoen worden uitgegeven. Doch de groote betekenis is hierin te vinden, dat primo het beginsel van trustvorming „in de diepte”, d.w.z. van verschillende bedrijven, die elkanders producten overnemen en verwerken tot het uiterste is doorgevoerd en dat secundo een onderneming is gesticht met uitgesproken „gemengd-staathuishoudkundig” karakter. In het contract van verkoop toch is bepaald, dat de Duitse Staat, Pruisen en de Elzas gezamenlijk desverlangd 51 pCt. der aandelen kunnen overnemen, waardoor dus eenzijdig een overwicht van bijzondere groepen kan worden vermeden, anderzijds wellicht een minder bureaucratisch beheer dan bij zuivere staatsexploitatie wel eens geschiedt, mag worden verwacht.

Behalve dit project heeft het tot stand komen van het aanvullingsverdrag met Rusland de Berlijnsche beurs sterk beïnvloed. Vooral de bepaling, dat Rusland verplicht is in het tijdsverloop van 10 September 1918 tot 31 Maart 1920 5 à 6 milliard Mark aan Duitsland te betalen, heeft groote tevredenheid te voorschijn geroepen. Buiten de Duitse grenzen wordt deze bepaling over het geheel beschouwd als het opleggen van een zeer groote oorlogsschatting, welke dientengevolge dan ook afkeuring ontmoet; in Duitsland zelve echter motiveert men deze betaling als schadevergoeding, die publiek- resp. privaatrechtelijk wordt verklaard. Van het totale bedrag worden n.l. circa 1½ milliard beschouwd als vergoeding van hoofdsom en rente van de in Duitsland geplaatste oude Russische leeningen, die onderhevig waren aan het annuleeringsbesluit en ongeveer 4½ milliard als schadeloosstelling voor Duitse ondernemingen in Rusland, voor verliezen, toegebracht aan Duitse particulieren (b.v. door het verbeurdverklaren van patenten) en voorts voor schade, veroorzaakt door molest, met betrekking waartoe reeds 10.000 aanvragen om vergoeding tot den 1sten Januari 1918 waren ingediend. De 6 milliard Mark kunnen betaald worden in goud, bankpapier en goederen; eerdaags zijn a conto van deze betaling te wachten 42.680 K.G. fijn goud en 92,90 miljoen Roebel in bankpapier. Men verwacht, dat na ontvangst van deze bedragen de geregistreerde Russische stukken en coupons in baar betaalbaar gesteld zullen worden, hetgeen een geanimeerde houding voor de betrokkenen waarden te voorschijn heeft geroepen.

Voorts waren, in verband met het voortrukken der geallieerde legers en de verbetering van de Entente-valuta's buitenlandsche, in goud betaalbare staatsfondsen sterk gezocht. Zoo o.a. Egyptische, Chineesche, Chileensche, Japansche, Argentijnsche en Mexicaansche waarden. De rijing werd hier aangewakkerd door het feit, dat de markt voor deze fondsen vrij beperkt is als gevolg van de vroeger

plaats gehad hebbende „mobilisatie” door den Staat.

Te W e e n e n was de stemming eenigszins gedrukt door de financiële maatregelen der regering. Op het voorbeeld van Hongarije is thans ook de Oostenrijksche Regeering overgegaan tot het uitschrijven van verbodsbepalingen met betrekking tot nieuwe kapitaalsuitgiften van naamlooze vennootschappen. De gronden, die het Oostenrijksche gouvernement tot dezen stap hebben geleid, zijn dezelfde, als die in Hongarije worden gevonden, n.l. de omstandigheid, dat telkens in sterker mate een beroep op de geldmarkt werd gedaan, met name door de bankinstellingen. Met alle recht kon in de Dubbele Monarchie van een wedloop tusschen deze instituten worden gesproken; nauwelijks was de eene periode, die kapitaalsverhoogingen voor vrijwel alle banken omvatte, afgesloten, of een nieuwe werd reeds weder geopend. Deze energieke uitbreiding ging uit van Hongarije, waar de Ungarische Bank- und Handels A.G., een nieuwe kapitaalsverhoging van Kr. 40 miljoen tot Kr. 140 miljoen had aangekondigd, nadat zij reeds vroeger gedurende den oorlog tweemaal tot uitbreiding was overgegaan, eerst met Kr. 14 miljoen, daarna met Kr. 20 miljoen. Deze groote emissies waren niet eens zoozeer het gevolg van de noodzakelijkheid om de eigen middelen te versterken, dan wel het verlangen om of den voorrang boven concurrerende instellingen te verkrijgen, of het eenmaal verkregen rangnummer in de volgorde der belangrijkheid niet te verliezen. Het is begrijpelijk, dat de Staat, die vermoedelijk nog vele malen gebruik zal moeten maken van de liquide middelen der geldmarkt, door een verbod tot uitgifte de controle over deze middelen in handen neemt. Voor het vervolg zal dus een Regeeringstocstemming bij nieuwe kapitaalsuitgiften noodig zijn.

Te L o n d e n is de stemming begrijpelijkerwijze zeer opgewekt geweest, zonder dat dit nochtans aanleiding tot bijzondere uitbreiding van den zakenomvang heeft gegeven. Zoals van zelf spreekt waren oorlogsleningen en consols zeer vast gestemd, terwijl ook de obligaties ten laste der geallieerden, met name de 5 pCt. Fransche leening, tot hogere prijzen uit de markt werden genomen. Daarentegen waren inheemsche waarden, vooral spoorwegwaarden, eerder aangeboden; men maakte zich eenigszins ongerust omtrent het in den laatsten tijd veelvuldig voorkomen van verschillende stakingen. Ook de rubbermarkt was gedrukt; aan het einde der berichtperiode trad weliswaar in deze afdeeling een zekere verbetering in, die echter alleen werd veroorzaakt door speculatieve aankopen van beroepshandelaars.

Van P a r i j s hebben ons geen berichten bereikt, die ons in staat stellen een min of meer gedetailleerd overzicht van deze beurs te geven. Wel werd ons de algemeene mededeeling, dat de tendens hoopvol kan worden genoemd, doch dat de zaken niet van al te grooten omvang zijn.

Te N e w Y o r k is de stemming in de achter ons liggende dagen verdeeld geweest. De nieuwe belastingvoorstellen van het gouvernement hebben een zekeren druk te voorschijn geroepen, waaraan men zich, ondanks de vooral voor Amerika verblijvende berichten van het front, niet kon onttrekken. De oorlogswinstbelasting zal worden opgevoerd tot 80 pCt., terwijl de inkomstenbelasting, die, luttele jaren geleden voor het eerst ingevoerd en toen bepaald op 1 pCt., in sommige gevallen 12 pCt. zal gaan bedragen. Indien men de houding van de markt onder dezen gezichtshoek beschouwt, moet het de aandacht trekken, welk een opgewekte geest er desondanks heeft geheerscht. Weliswaar kon b.v. de geanimeerde tendens voor spoorwegwaarden niet geheel worden volgehouden, doch een heftige reactie viel ook niet te constateeren, terwijl over het geheel industriële waarden, na een kleinen teruggang, goed op peil bleven.

Te o n z e n t was de houding van de markt, als geheel genomen, gedecideerd gunstig te noemen. Voor staatsfondsen bestond echter weinig belangstelling, terwijl de koersen van prima beleggingswaarden, vooral van gemeentelijke leeningen, eerder een neiging tot lichte reactie aantoonde. Vermoedelijk moet dit in verband worden gebracht met de voortdurende nieuwe emissies van gemeentelijke obligaties; thans staat weder de inschrijving op f 10.000.000 5 pCt. schuldbrieven der Gemeente Rotterdam op 11 September a.s. open tot den koers van 99½ pCt.

Buitenlandsche staatsfondsen bleven meerendeels zeer rustig; Russische soorten eerder iets teruglopend.

	3 Sept.	6 Sept.	9 Sept.	Rijzing of daling.
4½ % Ned. W. Sch.	1916	92½	92½	91½ — 1½
4 % „ „ „	1916	86½	86¼	85½ — ½
3½ % „ „ „	76¾	77½	78 + 1¼
3 % „ „ „	67½	68½	68¼ + 1¼

	3 Sept.	6 Sept.	9 Sept.	Rijzing of daling.
2 1/2 % Cert. N. W. S.	56 7/8	57 7/8	57 3/4	+ 7/8
5 % Oost-Indië 1915	96 5/8	96 1/16	96 7/16	- 3/16
4 % Hongarije Goud	35	35 1/4	35 3/8	+ 3/8
4 % Oostenr. Kronenrente	26 5/16	28 3/4	28 1/8	+ 1 13/16
5 % Rusland 1906	30 1/2	30 1/2	30 1/2	
4 1/2 % Iwangorod Dombr...	24 7/16	23 1/2	23 1/2	- 15/16
4 % Rusland Cons. 1880..	24 15/16	24 1/4	25 1/2	+ 9/16
4 % Rusl. bij Hope & Co...	26	25 9/16	25 15/16	- 1/16
4 % Servië 1895	26	31 1/2	32	+ 6
4 1/2 % China Goud 1898 ..	57 3/4	57 3/4	57 3/4	
4 % Argentinië Buiten..	55 1/4	56	56 1/2	+ 1 1/4
5 % Brazilië 1895	54 1/2	57 1/4	58 1/4	+ 3 3/4
5 % „ 1913	56 1/2	56 7/8	56 7/8	+ 3/8

De locale afdelingen waren van grooter bewegingheid. Vooral de *petroleummarkt* gaf blijk van ruime omzetten, nadat het prospectus der Koninklijke Petroleum-Maatschappij inzake de uitgifte van f 42.763.600 nieuwe aandelen tot den koers van 100 pCt. was verschenen. Het groote animo, hetwelk zoowel voor de oude aandelen, als voor de claims en de nieuwe aandelen ontstond, was wel een bewijs voor de gunstige beoordeeling, die over het geheel ter beurze ten opzichte van deze industriele onderneming overheerschend is. De opwaartsche beweging heeft zich tot op den laatsten dag der berichtperiode kunnen handhaven; zij deed zich tot op zekere hoogte ook gevoelen met betrekking tot de overige waarden dezer afdeling, hoewel hier de omzetten zeer beperkt en de koersfluctuaties uiterst gering bleven. Op enkele dagen ontstond een iets meer dan gewone belangstelling voor aandelen Geconsolideerde Petroleum-Maatschappij en voor aandelen Orion, doch al spoedig werd de geheele aandacht weder op het hoofdfonds gevestigd.

Ook de *scheepvaartafdeling* gaf teekenen van optimisme, doch hier was het opvallend, dat de kooplust slechts tot enkele soorten en wel tot de gewoonlijk niet met een ruime markt verhandelde waarden, beperkt bleef. Zoo werden aandelen Oostzee, Zeevaart, Stoomvaart-Maatschappij „Maas”, e.d. tot belangrijk hoogere koersen uit de markt genomen, terwijl daartegenover de courante aandelen als Hollandsche Stoomboot, Holland-Amerika Lijn, enz. wel vast gestemd, doch niet aanmerkelijk veel hooger golden. Vermoedelijk is dit toe te schrijven aan de omstandigheid, dat gedurende langen tijd de aandacht niet op de genoemde soorten gevallen is, zoodat zij eenigszins ten achter waren gebleven bij de algemeen betere opvatting op scheepvaartgebied.

	3 Sept.	6 Sept.	9 Sept.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	412 1/2	412 1/2	415 1/4	+ 2 3/4
„ „ „gem. eig. 393 1/4	393 1/4	392 1/2	395 1/2	+ 2 1/4
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij ..	288	288	292 1/2	+ 4 1/2
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij.	180 1/2	180 1/2	180 3/4	+ 1/4
Hollandsche Stoomboot-Mij..	227 1/4	230 1/2	232 3/8	+ 5 3/8
Java-China-Japan-Lijn	322	323 3/4	327 1/4	+ 5 1/4
Kon. Hollandsche Lloyd	179 3/4	182 3/4	184 1/2	+ 4 3/4
Kon. Ned. Stoomv.-Mij.Oude	253 1/2	253 1/2	253 1/2	
Kon. Paketvaart-Mij.....	275 3/4	278	279 1/2	+ 3 3/4
Maatschappij Zeevaart	334 3/4	333	359	+ 24 1/4
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	266	269 1/2	271 1/4	+ 5 1/4
Nievelt Goudriaan	522	510	526	+ 4
Rotterdamsche Lloyd.....	276	283	286	+ 10
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	345	349	370	+ 25
„ „ „Nederland” ..	276	283 3/4	284 3/4	+ 8 3/4
„ „ „Noordzee” ..	221 1/2	226	223	+ 1 1/2
„ „ „Oostzee”	355 1/2	356	396 1/2	+ 41

De *cultuurmarkt* kon zich eveneens in een vrij goede stemming verheugen. Op het bericht, dat de Java Suiker Associatie mooie vorderingen maakt met den verkoop van de ingebrachte suiker, kon een goede kooplust zich baan breken voor aandelen Handelsvereniging „Amsterdam”, die zich ook doorzette voor aandelen en actions Cultuur-Maatschappij der Vorstenlanden. Omtrent de laatste verluide bovendien, dat het syndicaat, hetwelk eerstjeds de niet-geplaatste aandelen der uitgifte had overgenomen, thans zijn „holding” geheel had gerealiseerd, zoodat uit dien hoofde geen verkoopen meer boven de markt zouden zweven.

Op de afdeling voor *binnenlandsche industriele waarden* bestond zeer goede belangstelling voor enkele speciale soorten. Vooraan stonden aandelen Lijm- en Gelatine-fabriek; vervolgens dienen hier te worden gereleveerd aandelen Amsterdamsche Ballast-Maatschappij, welke uit de markt werden genomen in verband met geruchten omtrent goede bedrijfsresultaten, verkregen met de ontginning van de bruinkool-concessie „Carisberg I”. Voorts zij hier ver-

meld enige opleving in aandelen Calvé-Delft, als gevolg van geruchten, dat de vennootschap goederenvoorraden, te Bordeaux berustende, tot winstgevende prijzen zou hebben verkocht, terwijl ten slotte aandelen Van Berkel's Patent enige vraag ontmoetten.

De *tabakmarkt* heeft zich in de achter ons liggende berichtperiode uit hare zeer langdurige apathische houding weten te verheffen. Vrijwel alle soorten konden meer of minder in koers monteeren, hoewel het opmerkelijk was, dat zeer spoedig verkoopen uit winstnemingen den verderen voortgang drukten. De meeste handel vond plaats in aandelen Besoeki Tabak, ofschoon ook de overige soorten als Medan, Senembah, enz., wel goede koopers vonden.

Op de *rubberafdeling* kon in den aanvang der week enige opleving worden geconstateerd, voornamelijk in verband met de verbetering van den dollarkoers en de opvoering van den prijs voor het ruwe product te Londen. Deze opleving was echter van zeer korten duur en de meeste koersen reageerden dan ook reeds spoedig, hoewel op het verlaagde peil enige aankooopen, voor een deel bestaande uit contramine-dekkingen, werden uitgevoerd.

	3 Sept.	6 Sept.	9 Sept.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	180 3/4	182 1/2	182 1/2	+ 1 3/4
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	165	165 3/4	167 1/4	+ 2 1/4
Rotterd. Bankvereniging ..	137	137	137 3/8	+ 3/8
Amst. Superfosfaatfabriek ..	169 3/4	168 3/8	170 1/8	+ 3/8
Van Berkel's Patent	150	149	149 1/2	- 1/2
Insulinde Oliefabriek.....	229	228	226	- 3
A. Jurgens' Ver. Fabr. pr. A.	103 1/8	103 3/4	103 1/4	+ 1/8
Ned. Scheepsbouw-Mij.	155	153	153	- 2
Philips' Gloeilampenfabriek	342 3/4	335	341	- 1 3/4
R. S. Stokvis & Zonen ...	515 1/2	500	494 1/2	- 21
Vereenigde Blikfabrieken ..	130 1/4	131 7/8	131 7/8	+ 1 3/8
Compania Mercantil Argent.	228 3/4	214*	215 1/2	- 13 1/4
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	112 3/8	114 1/2	116 1/4	+ 3 3/8
Handelsver. Amsterdam....	293 3/4	300	303 3/4	+ 10
Holl. Transatl. Handelsver.	135 3/4	132 1/2	133 1/2	- 2 1/4
Linde Teves & Stokvis Oude A.	240	212*	212	- 28
Van Nierop & Co's Handel-Mij	205	206 1/2	205 3/4	+ 3/4
Tels & Co's Handel-Mij	159	157 1/4	159 1/2	+ 1/2
Gecons. Holl. Petroleum-Mij	213 1/4	215	213 1/2	+ 1/4
Kon. Petroleum-Mij.	578	476 3/4*	490	- 88
Orion Petroleum-Mij.....	79 7/8	82	81	+ 1 1/8
Steaua Romana Petr.-Mij. ...	181	183	185	+ 4
Amsterdam-Rubber-Mij.....	133	137 1/2	140 1/4	+ 7 1/4
Nederl.-Rubber-Mij.	76	80	82 1/2	+ 6 1/2
Oost-Java-Rubber-Mij.	148	155 1/2	156 1/2	+ 8 1/2
Deli-Maatschappij	433 3/4	435	454	+ 20 1/4
Medan-Tabak-Maatschappij..	180	185	192 1/2	+ 12 1/2
Senembah-Maatschappij....	385	376	397 1/4	+ 12 1/4

* ex. div.

De *Amerikaansche markt* toonde op sommige dagen zeer groote levendigheid; vooral in aandelen Steel en Southern Rail vonden omzetten van groote betekenis plaats. Niet alleen was het publiek te onzent op flinke schaal koper, doch ook de arbitrage trad tusschenbeide, teneinde gebruik te maken van de gunstige gelegenheid tot „tourneeren” van positities, die enkele koersen haar boden. Verschillende bespiegelingen werden gehouden met betrekking tot het offensief der geallieerden, waarvan de grondtoon steeds eer optimistische was, voor zoover het de naaste toekomst van de Amerikaansche koersen betrof. De lichte reactie, die Wallstreet dan ook in de laatste dagen aantoonde, werd hier ter beurze niet ten volle overgenomen.

	3 Sept.	6 Sept.	9 Sept.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	72 9/16	76 1/4	75 3/8	+ 3 1/10
Anaconda Copper	132 3/4	132 1/16	133 3/8	+ 3/8
Un. States Steel Corp.	95 1/8	99	96 13/16	+ 1 11/16
Atchison Topeka.....	82 9/16	84 1/4	84	+ 1 7/16
Southern Pacific.....	80	76 7/8	76 7/8	- 3 3/8
Union Pacific.....	120	120 3/4	120	
Int. Merc. Marine afgest.	32 1/32	31 25/32	31 13/32	- 5/8
„ „ „ „ prefs.	104	104 1/2	104 1/4	+ 1/4

De *geldmarkt* bleef kalm; prolongatie 3 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

10 September 1918.

In de afgelopen week zijn volgens de dagelijks in onze dagbladen voorkomende berichten de aanvoeren van tarwe en maïs aan de markten der Vereenigde Staten zeer sterk afgenomen en gedaald tot op een tiende gedeelte van de zeer groote aanvoeren van nieuwe wintertarwe gedurende

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data.	Chicago			Buenos Ayres			Soorten.	9 Sept. 1918	2 Sept. 1918	9 Sept. 1917
	Tarwe Sept.	Mais Sept.	Haver Sept.	Tarwe Sept.	Mais Sept.	Lijnzaad Sept.				
7 Sept. '18	226	156 1/8	70 3/8	11,25	5,85	26,65	Tarwe (inlandsche)	25,— ¹⁾	25,— ¹⁾	—
31 Aug. '18	226	153 3/8	69 1/8	10,80	5,95	26,60	Rogge (70 Kg. natura gew.)	28,50 ¹⁾	26,— ¹⁾	—
7 Sept. '17	220	114 1/2 ¹⁾	57 3/4	17,— ³⁾	9,20 ³⁾	21,80 ³⁾	Mais (La Plata)	—	—	360,— ¹⁾
7 Sept. '16	151 3/8	89 1/8	46 7/8	10,40 ³⁾	5,20 ³⁾	13,25 ³⁾	Gerst (60 Kg. natura gew.)	20,— ¹⁾	20,— ¹⁾	—
7 Sept. '15	92 1/2	71 3/8	36 1/4	12,15	4,70	10,80	Haver (inlandsche)	20,— ¹⁾	20,— ¹⁾	—
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 3/8 ¹⁾	36 1/2 ¹⁾	9,40 ³⁾	5,38 ³⁾	13,70 ³⁾	Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)	—	—	250,— ¹⁾
							Lijnzaad (inlandsch)	40,— ¹⁾	40,— ¹⁾	—

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ per Oct.

¹⁾ Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	1-7 Sept. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdvak 1917	1-7 Sept. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdvak 1917	1918	1917
Tarwe	—	1.944	253.376 ³⁾	—	2.920	38.227	4.864	291.603
Rogge	—	—	8.465	—	—	—	—	8.465
Boekweit	—	—	2.314	—	—	—	—	2.314
Mais	—	—	114.010	—	4.590	67.438	4.590	181.448
Gerst	—	—	30.600	—	—	11.886	—	42.486
Haver	—	—	10.025 ³⁾	—	—	27.269	—	37.294
Lijnzaad	—	—	8.322	—	—	7.560	—	15.882
Lijnkoek	—	—	34.078	—	—	27.985	—	62.063
Tarwemeel	—	756	19.988	—	6.068	3.051	6.824	23.039
Andere meelsoorten	—	15.104	—	—	4.286	—	19.390	—
AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.								
Tarwe	—	144.883	302.625	—	—	—	144.883	302.625
Mais	—	90.191	12.335	—	—	—	90.191	12.335
Rogge	—	5.174	—	—	—	—	5.174	—
Tarwemeel	—	68.916	—	—	3.807	—	77.723	—
Gerst	—	24.172	667	—	—	—	24.172	667
Andere meelsoorten	—	25.914	—	—	9.510	—	35.424	—

den laatsten tijd. Men zoude deze vermindering slechts kunnen verklaren door mogelijke maatregelen der Amerikaanse Regeering, die dan het vervoer van graan tijdelijk bijna geheel zoude hebben doen staken ten gunste van andere goederen. Heden komt echter het bericht, dat de zichtbare voorraad in diezelfde week is toegenomen met bijna 8 miljoen bushels tarwe en voor maïs onveranderd is gebleven. Deze cijfers wijzen allerminst op eene vermindering der aanvoeren, zoodat waarschijnlijk de in ons land gepubliceerde aanvoercijfers foutief zijn.

Enige met het oogstresultaat van tarwe verband houdende oorzaak voor vermindering der aanvoeren bestaat niet. Het op 8 September bekend gemaakte rapport van het Landbouwbureau te Washington, dat den stand van den oogst op 1 September aangeeft, schat de opbrengst der wintertarwe weder op ongeveer 556 miljoen bushels, evenals op 1 Augustus. Voor zomertarwe is de stand zelfs verbeterd en de oogst wordt nu geschat op 343 miljoen bushels, eene verbetering van 21 miljoen sedert 1 Augustus. De nadeelige gevolgen der droogte heeft de zomertarwe gedurende de maand Augustus weder voor een groot gedeelte overwonnen. Hierin ligt voldoende aanleiding om aan te nemen, dat ook de berichten omtrent verbetering van de vooruitzichten der Canadeesche zomertarwe geloof verdienen.

De gezamenlijke tarweopbrengst der Vereenigde Staten mag nu met vrij groote zekerheid aangenomen worden op 900 miljoen bushels, waarvan meer dan 1/3 voor uitvoer beschikbaar zal zijn. Er is dus voor de geallieerden in Europa alle aanleiding gerust te zijn over de voor hen beschikbare hoeveelheid tarwe gedurende het juist begonnen seizoen. Verder bevinden zich nog steeds groote voorraden in het Zuidelijk halfrond, die echter wegens den verren afstand slechts in de tweede plaats in aanmerking komen. Dat de schaarschte aan tarwe in Noord-Amerika daartoe in het afgelopen seizoen echter dikwijls genoopt heeft, blijkt wel uit het feit, dat op 20 Augustus de verscheping uit Argentinië van 2 1/2 miljoen ton graan, waartoe de geallieerden zich in Februari verbonden hadden, was afgelopen.

Het is zeer de vraag, of Argentinië in dit jaar weder, zulk een kooplust bij de geallieerden mag verwachten. Niet slechts zal Noord-Amerika veel tarwe beschikbaar hebben, doch ook in Engeland en Frankrijk is de tarweoogst bevredigend. Reeds herhaaldelijk hebben wij gewezen op de sterke toename van den tarweverbruik in het Ver-

eenigd Koninkrijk. De tarwe, die in het eerste gedeelte van Augustus van het ongunstige weder te lijden had, heeft later gelegenheid gehad zich te herstellen en de oogst vindt onder vrij gunstige omstandigheden plaats. Het kost echter moeite, evenals trouwens in Noord-Amerika, om voldoende arbeidskrachten voor den oogst bijeen te krijgen.

De stand van den maïsogst der Vereenigde Staten is volgens het Bureau-rapport gedurende Augustus vrij sterk achteruit gegaan. Het getal, dat dezen stand aangeeft, bedraagt voor 1 September 67,4 tegen 78,5 op 1 Augustus. In den laatsten tijd was in berichten uit de Vereenigde Staten herhaaldelijk geklaagd over ongunstig weder voor den maïsogst, doch een zoo sterke achteruitgang van de oogstvooruitzichten kon daaruit niet worden vermoed. De opbrengst wordt nu reeds 18 pCt. beneden die van het vorige jaar geschat.

Voor haver, gerst en rogge zijn gedurende Augustus de oogstvooruitzichten in de Vereenigde Staten niet achteruit gegaan. Voor deze drie graansoorten wordt nog steeds op ruime oogsten gerekend, die, wat rogge en gerst aangaat, veel grooter zullen zijn dan in voorafgaande jaren.

Ook van lijnzaad is de stand iets verbeterd. De opbrengst wordt 50 pCt. hooger geschat dan in 1917, toen de oogst dan ook zeer slecht was, maar zelfs als de nu gepubliceerde schatting van 18 miljoen bushels geheel juist blijkt te zijn, zal nog belangrijke aanvoer van lijnzaad uit Argentinië noodig zijn.

Nederland. — Na de goede resultaten van den Nederlandschen oogst van rogge, gerst en een gedeelte der haver en tarwe heeft vooral op de zware gronden in sommige gedeelten van ons land, waar nog veel tarwe en haver zich op het land bevinden, het ongunstige weder der laatste weken een nadeeligen invloed op de kwaliteit.

De geleidelijke aanvoer van grondstoffen voor de broodbereiding uit de Vereenigde Staten blijft voortgaan. De hoeveelheden, die op deze wijze ons land bereiken, zijn echter gering.

SUIKER.

De aanhoudende regens waren minder gunstig voor de bietsuikervelden en in alle productielanden wordt naar warmer en droog weer verlangd teneinde de verwachtingen van een goeden gemiddelden oogst verwezenlijkt te zien.

In Italië verwacht men een oogst van ongeveer 140.000 tons tegen 85.000, 140.000, 230.000, 167.000 en 305.564 tons in de 5 voorafgaande jaren.

In Frankrijk heeft de oogst natuurlijk aanmerkelijk geleden door het krijgsbedrijf, dat gedurende de laatste maanden vele fabrieken en aanplantingen geteisterd heeft. Met referentie aan de vroegere mededeelingen in dit blad omtrent de Brusselsche Conventie dient nog vermelding, dat Engeland in het begin van Augustus aan de onder-teekenaars der Conventie kennis heeft gegeven, dat het over 6 maanden zijne vrijheid ten opzichte der toekomstige suikerpolitiek terug verlangt. Vermoedelijk werd deze stap gedaan op aandringen der West-Indische koloniën.

De zichtbare voorraden bedroegen volgens F. O. Licht:

	1918	1917	1916
Duitsland } 1 Sept. ¹⁾ 400.000*	250.000*	545.000*	tons
Hamburg			
Oostenrijk 1 „ ¹⁾ 250.000*	305.000*	478.000*	„
Frankrijk 1 „ ²⁾ 39.012	58.525	141.454	„
Nederland 15 Aug. 34.437	80.510	6.703	„
België 1 Febr. 114.548	106.251	71.358	„
Engeland 1 Nov. ¹⁾ 259.929	135.699	195.267	„
Totaal Europa	1.097.926	935.985	1.437.782 tons
V. S. v. N. A. 27 Juni	87.498	302.718	244.858 „
Cubahavens 26 „	963.643	723.942	681.828 „
Totaal	2.149.067	1.962.645	2.364.468 tons

* Raming. ¹⁾ 1917/16/15. ²⁾ 1916/15/14.

Daarbij moet nog in aanmerking worden genomen, dat op Java aanmerkelijk grootere voorraden disponibel zijn dan in vroegere jaren.

Op Java wordt nog steeds onderhandeld tusschen de vereenigde suikerfabrieken en de gecombineerde exporteurs. Voor zoover tot dusver bekend werden sedert het tot stand komen der producenten-vereeniging verkocht 450.000 picols uit oogst 1917 en 1.600.000 picols uit oogst 1918, waarvan de koopers voor een groot gedeelte speculanten zijn. De productie valt ook dit jaar weder zeer mede, en is het rendement van 82 fabrieken op 15 Augustus in doorsnee gelijk aan het voorjarige.

Volgens berichten van den Nederlandschen Consul heeft de suikeruitvoer van Formosa gedurende de laatste 2 jaren bedragen:

	1917.	1916.
naar Japan.....	458.856.611	421.454.093 Kin
„ China.....	18.117.488	14.828.305 „
„ Kwantung.....	12.114.424	423.650 „
„ Hongkong.....	49.092.720	7.313.174 „
„ Britsch-Indië.....	4.200.000	3.226.800 „
„ Britsch-Amerika ..	46.502.440	32.360.913 „
„ Australië.....	8.983.911	52.683.714 „
„ andere landen	1.877.332	136.000 „
Totaal.....	599.744.926	532.426.649 Kin*)

*) 1 Kin = 600 Gr.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per October.	Londen			New York 96% Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Javas fob.	Americ. Granulated fob.	
6 Sept. 1918....	f —	64/9	—	—	6,05
30 Aug. 1918....	„ —	64/9	—	—	6,05
6 Sept. 1917....	„ —	53/9	18/6	34/6	7,02
6 Sept. 1916....	„ 26 ¹¹ / ₃₂	47 ¹¹ / ₂	—	—	4,89
21 Juli 1914....	„ 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 15 Augustus 1918.

Wij hebben weer een week van wilde fluctuaties in de prijzen van Amerikaansche katoen gehad, zoodat prijzen ten slotte ongeveer een penny per pond hooger zijn. Voorspellingen van regen in Texas hebben weinig resultaat gehad, zoodat men meent, dat de opbrengst in Texas zeer slecht zal zijn en deze ook in de andere staten zal tegenvallen. De slechte berichten omtrent den Engelsch-Indischen oogst hebben de hausse nog bevorderd. De Egyptische oogst maakt goede vorderingen.

Spinners van Amerikaansche garens hebben hun noteeringen minstens een penny per pond verhoogd en hoewel de vraag verbeterd is, is het toch moeilijk volle prijzen te krijgen, zoodat slechts enkele orders voor de binnenlandsche weverijen afgesloten zijn. Er is niet veel animo bij de producenten om de koopers tegemoet te komen, daar zij voldoende van orders voorzien zijn, om zich tegen elke inkrimping van hunne marges te kunnen verzetten. Voor export is wel

wat meer gedaan, vooral voor de Fransche markt. Deze vraag beperkt zich hoofdzakelijk tot de grovere ongetwijnde soorten Amerikaansche garens, zoowel in cops als in bundels. Getwijnde garens zijn tegen de tegenwoordige prijzen moeilijk te verkoopen. Egyptische garens worden sterk gevraagd vooral in de nummers 60er en 62er twist en 72er en 82er weft tegen volle prijzen. De vraag van Indië beperkt zich tot enkele partijen geveerde garens, terwijl er voor de kleinere markten ook orders op verschillende soorten binnen komen.

De vraag naar manufacturen is wel beter en hoewel prijzen veel hooger zijn, zijn er toch verschillende orders tot stand gekomen. De voornaamste vraag is weer van Indië en men wenscht daar vooral lichter gebleekte goederen en dhooties. Gedrukte en geveerde goederen worden eveneens gevraagd, doch de hooge vraagprijzen houden vele zaken tegen. De tegenwoordige vraag naar manufacturen is veel grooter dan de productie en in vele gevallen zijn fabrikanten tot ver in het nieuwe jaar met orders bezet.

Volgens het Censusbureau te Washington bedraagt het geginde aantal balen katoen exclusief linters: (In duizendtallen balen.)

	1918/19	1917/18	1916/17
tot 31 Augustus	1040	606	850

Noteeringen voor Loco-Katoen. (Middling Uplands).

	9 Sept. '18	2 Sept. '18	26 Aug. '18	10 Sept. '17	9 Sept. '16
New York voor Middling ..	36,45 c	36,50 c ¹⁾	35,60 c	21,35 c	15,35 c
New Orleans voor Middling	33,50 c	33,25 c ²⁾	32,50 c	20,25 c	14,88 c
Liverp. v. Good Midd. Texas ..	25,51 d	25,66 d	25,— d	16,95 d ³⁾	9,38 d ³⁾

¹⁾ 30 Aug. '18. ²⁾ 31 Aug. '18. ³⁾ Middling American.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '18 tot 6 Sept. '18	Overeenkomstige perioden	
		1917	1916
Ontvangsten Gulf-Havens..	305	151 ¹⁾	494
„ Atlant. Havens		144	
Uitvoer naar Gr. Brittannië	351	249	171
„ 't Vasteland.		96	229
„ „ Japan etc...		—	34

¹⁾ 31 Augustus 1917.

Voorraden in duizendtallen	6 Sept. '18	31 Aug. '17	6 Sept. '16
Amerik. havens.....	822	419	509
Binnenland.....	612	247	316
New York.....	—	56	69
New Orleans.....	—	73	107
Liverpool.....	—	232	621

PETROLEUM.

(Ontleend aan den „Petroleum Review“ van 3 en 10 Augustus 1918).

Londen. Geraffineerde petroleum:
Water White.... 1 s. 11¹/₄ d.
Standard White.. 1 s. 10¹/₄ d.

In Schotland en Ierland zijn beide destillaten 1 d. per gallon duurder.

In de prijzen der smeeroliën is geen verandering gekomen.

American pale..... £ 37—£ 43 per ton.
American red..... £ 37—£ 45 „ „
American filt. cyl.... £ 42—£ 63 „ „
American dark cyl. .. £ 39—£ 44 „ „

Benzine:

No. 2..... 3 s. 8 d. per gallon.
No. 3..... 3 s. 7 d. „ „

In Schotland en Ierland zijn beide merken 1 d. per gallon duurder.

Terpentijn. Markt vast. 116 s. per cwt. Amerikaansch voor consenthouders.

De maximumprijs voor stookolie is £ 14 per ton.

De markt voor paraffine is vast. De prijzen varieeren, naar gelang van het smeltpunt van 10¹/₂ d. tot 1 s. per lb.

Liverpool. Lampolie noteert 1 s. 11¼ d. per gallon voor Amerikaansch. Benzine gaat tegen 3 s. 8 d. per gallon voor den kleinhandel.

Volgens Samuel Banner & Co.:

White Spirit 3 s. per gallon bij afname van 1 ton.
3 s. 1 d. voor Schotland.
3 s. 2 d. voor Ierland.

Bakoe, 30 Juli. Er heerscht voortdurend vaste vraag naar ruwe olie. De door de Regeering vastgestelde prijzen voor Baku- en Grosny-olie zijn 96 kopeken per poed.

New York.

Geraffineerd, in kisten 18,75 c. per gallon.
Standard White, in vaten.. 15,05 " " "
Pennsylvanian Crude \$4,— per vat.

Sedert 31 Mei werden de prijzen voor gasolie voor den export geannuleerd.

Philadelphia.

Standard White 15,05 c. per gallon.

VERKEERSWEZEN. SCHEEPVAART.

7 September 1918. In de Vereenigde Staten heeft de Shipping Board weer uitgebreider bevoegdheden gekregen dan ze reeds had; geen zelschepen boven 50 ton of stoomschepen boven 350 ton onder Amerikaansche vlag mogen bevracht worden en geen Amerikaansch burger mag buitenlandsche schepen charteren, tenzij de Shipping Board vergunning geeft. De vraag naar kolen, zoowel voor lading als voor bunkers, is in den laatsten tijd zeer levendig. Er worden thans alleen de allerbeste soorten naar de havenplaatsen gezonden; de prijzen aan de Hampton Roads havens zijn voor gezeefde Pocahontas en New Riverkolen ondersch. \$ 6,42 en \$ 6,82 per 1015 K.G.

De geruchten over het teruggeven van onzijdige schepen, welke door de Amerikaansche regeering in gebruik genomen zijn, blijven aanhouden. De pas binnengekomen bladen geven hierover uitvoerige beschouwingen, doch deze moeten onder voorbehoud aanvaard worden, want gelijktijdig wordt melding gemaakt van plannen om tegen den winter belangrijke kolentransporten naar Zuid-Amerika te doen plaats vinden, waartoe de Amerikaansche regeering zich verplicht zou hebben. Voorts wordt bericht, dat ten behoeve van Engeland 20.000.000 ton kolen van Amerika verscheept zou moeten worden, om te voorzien in een tekort aan kolen, hetwelk veroorzaakt wordt door onttrekking van een groot aantal mijnwerkers voor het front. Ook is voortdurend meer scheepsruimte noodig om het dagelijks grooter wordend Amerikaansch leger in Frankrijk van leeftocht en oorlogstuig te voorzien.

De in Peru liggende Deutsche schepen, metende ca. 25.000 ton, werden aan de Vereenigde Staten afgestaan.

Vrachtnoteeringen bleven in de Vereenigde Staten onveranderd op 35/- voor timecharters, 50/- naar Engeland, 57/6 naar Fransch Atlantische havens, 77/6 naar West-Italië per quarter zwaar graan, en op de net form 230/- naar Engeland, 230/- naar Fransch Atlantische havens en 375/- naar West-Italië.

Uit Chili duiken weer geruchten op over voorgenomen uitbreiding der scheepvaart. Het plan zou bestaan, om de hand te leggen op de Deutsche schepen, die daar opgeborgen zijn. De bemanningen moeten echter de machines en ketels zooveel mogelijk beschadigd hebben, hetgeen wellicht tot verwikkelingen aanleiding zal geven. De productie van salpeter is even groot als vroeger, toen de Deutsche maatschappijen, die thans niet meer werken, een belangrijk deel voor haar rekening namen. In het eerste halfjaar werd 1.336.000 ton uitgevoerd, waarvan de grootste helft naar Noord-Amerika, in hoofdzaak voor aanmaak van munitie.

Voor Fransche zeilschepen werd de vracht van het Bristol Kanaal naar Fransche Westkusthavens vastgesteld op 95/- à 112/6. Voor onzijdige motorschepen van Engeland naar Noord-Fransche havens werd betaald 70/- per ton kolen en 90/- voor cokes.

In Engeland wordt maar steeds door georganiseerd. Zoo werd in Cardiff een Comité van scheepvaartadviseurs benoemd, die voor vlugge lossing en belading der schepen moeten zorgen; verwacht wordt, dat dergelijke plaatselijke adviseurs in andere havens benoemd zullen worden. De maatregelen om een vlugge aanbouw te verzekeren worden steeds uitgebreid. Thans worden machines, ketels en allerlei hulpwerktuigen volgens standaard-modellen ge-

maakt, hetgeen een werkelijke tijdsbesparing geeft in het zoeklaar maken der schepen. Door dezen maatregel kunnen de machinefabrieken in het binnenland een groot gedeelte van het werk op zich nemen. Een en ander wordt dan ook algemeen zeer gunstig beoordeeld, in tegenstelling met de opinie over de vroegere bepalingen betreffende het bouwen van casco's van standaardschepen.

Uit Denemarken en Noorwegen wordt bericht, dat de regeeringen voor eigen rekening motorschepen voor de algemeene vrachtaart laten bouwen. In Zweden werd de rijksmolestpremie voor de vaart op Engeland tot 3 pCt. verlaagd. De ertsuitvoer van Zweden naar Duitschland zal aanzienlijk beperkt worden, in gevolge de bepalingen der Zweedsch-Engelsche handelsovereenkomst.

Spanje wil de door Duitschland in den grond geboorde Spaansche schepen vervangen door in Spaansche havens liggende geïnterneerde Deutsche schepen. Uit Bilbao worden plannen gemeld om een vrijhavengebied te scheppen.

In Italië zal het besluit, dat nieuw gebouwde schepen gedurende een jaar niet voor opvordering in aanmerking komen, vermoedelijk ingetrokken worden. Dit naar aanleiding van protesten der geallieerden, die de voorziening van Italië van grondstoffen en levensmiddelen met opgekommandeerde schepen tot betrekkelijk lage vrachten bezorgen.

De Nederlandsche scheepvaart op Scandinavië is thans eenige weken aan den gang. Het blijkt echter, dat de overeengekomen ruimte van 50.000 bruto reg. ton, die tegelijkertijd in de vaart mag zijn, geheel onvoldoende is, althans zoolang houtverschepingen van de Bothnische Golf plaats vinden, te meer waar de aanvoer van hout voor het grootste gedeelte van het seizoen stop gezet geweest is. Deutsche booten nemen inmiddels zonder eenigerlei beperking een levendig aandeel aan de houtvaart op Delfzijl.

Met de Vereenigde Staten wordt een overeenkomst getroffen nopens aanvoer van stapelproducten van de Oost naar Noord-Amerika met Nederlandsche schepen.

In Indië liggende Deutsche schepen werden afgestaan aan de Nederlandsche reederijen, wier schepen verleden jaar in Februari getorpedeerd werden.

De hospitaalschepen hebben den dienst op Engeland voor de uitwisseling van krijgsgevangenen hervat. De waarde van de „Koningin Regentes” zal — volgens loopende geruchten — door beide oorlogvoerende partijen vergoed worden en de benodigde materialen voor den bouw van een dergelijk-schip hier te lande zullen door de oorlogvoerenden geleverd worden.

De jongste wijziging der Deutsche prijzenhofbepalingen (het befaamde art. 55c), waardoor onrechtmatige opbrenging eenigszins gesanctioneerd werd, is nagevolgd door de Entente, door een nieuwe bepaling, waardoor schepen, die onder een z.g. Geleitschein varen, beschouwd worden als te zijn in dienst van den vijand. Weliswaar zouden de schepen niet blootstaan aan prijsmaking, indien de omstandigheden het tegendeel uitwezen, doch na de ondervinding reeds opgedaan van de werking der Deutsche bepaling, wordt gevreesd, dat onzijdige schepen thans ook aan de willekeur van de Entente overgeleverd zullen zijn.

Voor statistiek der vrachten wordt naar het voorgaande nummer verwezen.

RIJNVAART.

Week van 2 tot 9 September 1918.

Ook in de afgelopen week was de toestand op den Rijn nog dezelfde als de vorige week, alleen trad aan het einde der week een verbetering in de vrachtenmarkt in, daar de waterstand vallende bleef en de schepen vlotter moesten afladen. Dientengevolge werd einde der week Mk. 3,75 per ton vracht betaald, terwijl het sleeploon tot 13 pf. per Centner steeg.

Het gezonken schip in het Bingerloch is nog niet gelicht, zoodat de oopenhooping van schepen te St. Goar nog aanhoudt. De verwachting is, dat door den aanhoudenden regen der laatste dagen de Rijn zal gaan wassen en zich dan misschien een druk verkeer zal ontspringen.

Cauber Pegel wees aan het einde der week Mtr. 1,56 aan. Van Rotterdam naar de Ruhrhavens ging er zeer weinig om. Het sleeploon steeg wel is waar tot 50 cents tarief plus 50 cents per last, doch dit is minder tengevolge van meer sleepwerk, dan wel het gevolg van het feit, dat vanaf 1 September de bunkerkolen te Duisburg voor booten, die naar Holland gaan, tegen f 85.— per 1000 K.G. berekend worden. De verwachting is dan ook, dat het sleeploon nog wel aanmerkelijk zal moeten stijgen om de hierdoor ontstane hoogere exploitatiekosten te kunnen dekken.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam - Rotterdam - 's-Gravenhage - Utrecht

Maandstaat op 31 Augustus 1918

DEBET

Aandeelhouders nog te storten	f	1.784.700,—	
Deelneming in de firma's:			
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen			
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., te Enschede			
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.892.187,50, waarvan in geld gestort	„	6.342.187,50	
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 4.548.148,60, waarvan in geld gestort	„	3.077.648,60	
			f 11.204.536,10
Fondsen van Aandeelhouders te Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht	„	31.933.200,—	
Fondsen door ons gedeponeed voor rekening van bevriende instellingen	„	4.020.500,—	
Kassa, Wissels en Coupons	„	41.517.572,70	
Nederlandsche Staatsleeningen	„	530.885,09	
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen	„	67.999.326,—	
Daggeldleeningen	„	2.050.000,—	
Saldo's bij Bankiers:			
beschikbaar voor eigen gebruik	f	2.012.130,73½	
voor rekening van derden	„	18.563.818,31	
gereserveerd voor geopende credieten	„	2.797.917,20	
			f 23.373.866,24½
Prolongatiën gegeven	„	8.514.800,—	
Eigen Fondsen en Syndicaten	„	3.604.292,64½	
Credietvereniging	„	23.225.984,50½	
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldo's Rek. Crt. f 30.989.287,49½	f		
Af: loopende Promessen	„	760.000,—	
			„ 30.229.287,49½
Voorschotten op Consignatiën	„	106.871,61	
Gebouwen en Safe Deposit	„	2.692.100,66½	
			„ 2.692.100,66½
			Totaal f 251.003.223,05½

CREDIT

Kapitaal	f	21.952.000,—	
Reservefondsen	„	8.199.877,—	
Waarborgfonds Credietvereniging	„	3.062.647,50	
Reserve Credietvereniging	„	2.719.036,40	
			f 35.933.560,90
Zieken- en Pensioenfondsen	„	245.841,—½	
Aandeelhouders voor gedeponeede fondsen			
als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f	1.784.700,—	
in Leendepôt	„	34.169.000,—	
			„ 35.953.700,—
Deposito's	„	43.469.171,26½	
Prolongatie-Deposito's	„	3.335.578,30	
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen	„	402.203,09½	
Saldo's Rekeningen-Courant	„	85.409.774,28	
„ „ „ voor gelden in het Buitenland ..	„	18.563.818,31	
„ „ „ Credietvereniging	„	11.682.722,44	
			„ 115.656.315,03
Daggeld en Beleeningen	„	7.100.000,—	
Kassiers te Amsterdam	„	197.978,50½	
Te betalen Wissels	„	6.234.152,81	
Diverse Rekeningen	„	2.474.722,14½	
			„ 2.474.722,14½
			Totaal f 251.003.223,05½

De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij

ROTTERDAM
Telefoon 3600

's-GRAVENHAGE
Telefoon H 280, 300

GRONINGEN
Telefoon 1555

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc.,
in huur en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.
PROSPECTUS GRATIS.

NED.-IND. ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ BATAVIA.

KAPITAAL f 25.000.000,—.

waarvan geplaatst en volgestort f 15.000.000,—,
reserve ca. f 3.300.000,—.

UITGIFTE VAN f 5.000.000,— Nieuwe Aandeelen

voor een vierde deelende in de winst over 1918
tot den Koers van 122½ pCt.
met recht van preferentie voor de tegenwoordige Aandeelhouders.

De **INSCHRIJVING** op deze uitgifte zal zijn open-
gesteld in Nederlandsch-Indië, bij het **Hoofdkantoor** te **Batavia** en alle
Agentschappen

en in **Nederland** bij het **Agentschap Amsterdam**, Keizersgracht 573/5,
" " " 's-Gravenhage, Prins Hendrikplein 14,

op **DONDERDAG 19 SEPTEMBER 1918**,
van 9 uur v.m. tot 4 uur n.m.

PROSPECTUSSEN en **INSCHRIJVINGSBILJETTEN** zijn
bij bovengenoemde Kantoren verkrijgbaar.

Ned.-Ind. Escompto Maatschappij.

BATAVIA,
AMSTERDAM, 11 September 1918.

P. Clos & Leembruggen
LEIDEN

Opgericht 1 Mei 1766

Tel. Intercomm. 370
Telegr.-Adres: CLOS

Sajetten en Wollen
Garens voor Hand-
en Machinebreien

VAN RIJN & CO
UTRECHT — POSTBUS 40

EENIGE FABRIKANTEN
VAN DE UTRECHTSCHÉ

FIJNE TAFELMOSTERD

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde
Passagiers- en Vrachtdienst
met nieuwe, moderne
post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

NEW YORK

Internationale
Bank
voor
zakelijke waarborg
te Groningen.

5% pandbrieven
TOT DEN
KOERS VAN 97%

IB

DE SPAARNE-BANK HAARLEM

Gestort Kapitaal en Reserves f 1.184.000,—

REKENING-COURANT, CREDIETEN, INCASSEERINGEN, ASSURANTIËN,
WISSELS, EFFECTEN, COUPONS, PROLONGATIËN, DEPOSITO'S, ENZ.

Wm H. MÜLLER & Co.

REEDERS EN KOOPLIEDEN

HOOFDKANTOOR: 's-GRAVENHAGE

HOLLAND-AMERIKA LIJN

GEREGELDE AFVAARTEN TUSSEN

ROTTERDAM en NEW YORK, BOSTON, PHILADELPHIA,
BALTIMORE, NEWPORT NEWS, NORFOLK, SAVANNAH,
NEW ORLEANS, CUBA, MEXICO en NEW YORK-JAVA.

Voor inlichtingen wende men zich tot de

HOLLAND-AMERIKA LIJN, WILHELMINAKADE, ROTTERDAM

Scheepvaart- en Steenkolen-Maatschappij — Rotterdam

Filialen: AMSTERDAM — IJMUIDEN — LEEUWARDEN — HARLINGEN

ENGELSCH STEENKOLEN

GEREGELDE LIJNEN VICE-VERSA:

ROTTERDAM—LONDON; ROTTERDAM—HULL/GOOLE; ROTTERDAM—NEWCASTLE;
ROTTERDAM—LEITH

PRACTISCH EFFECTENBOEK

Prijs f 1,25

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij
NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-MIJ, R'DAM

R. S. STOKVIS & ZONEN Ltd - ROTTERDAM

Groote voorraden van artikelen op industriëel gebied

WEISE & Co. ROTTERDAM
AMSTERDAM

Import van en Handel in

OVERZEESCHE PRODUCTEN

speciaal RUBBER, GUTTA-PERCHA en BALATA

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

ANNO 1616

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

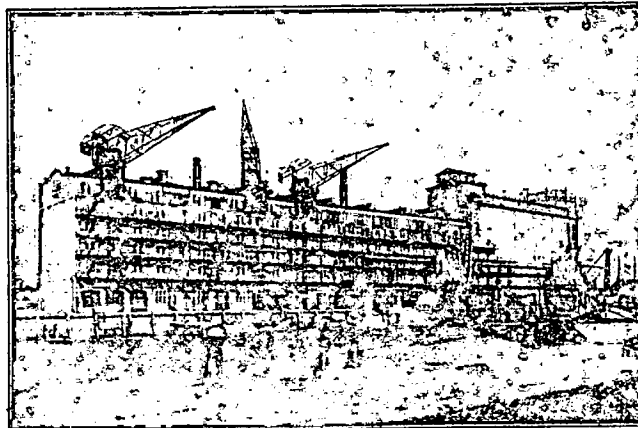
BLAAUWHOEDENVEEM - VRIESSEVEEM

AMSTERDAM ROTTERDAM ANTWERPEN

EXPEDITEURS

MAATSCHAPPELIJK
KAPITAAL:
f 10.000.000,—

EXPEDITIE
IN- EN UITKLARING
ASSURANTIE

PAKHUIS EN SILO-GEBOUW „ST. JOB“, ROTTERDAM
BEËDICDE WEGERS EN METERS

RESERVE-
FONDSEN:
f 1.639.297,15½

RUBBER-
ETABLISSEMENT
KINA-ETABLISSEMENT

BEWARING VAN KOOPMANSGOEDEREN TEGEN UITGIFTE VAN
„CEDULLEN AAN TOONDER”

WELKE LEVERBAAR EN BELEENBAAR ZIJN

MODERNE KOEL- EN VRIESINRICHTINGEN TE AMSTERDAM EN ROTTERDAM VOOR HET OP LAGE
TEMPERATUREN BEWAREN VAN AAN SPOEDIG BEDERF ONDERHEVIGE LEVENSMIDDELEN EN HANDELSWAREN.

CORRESPONDENTEN:

TE LONDEN: BRITISH BLAAUWHOEDENVEEM, LTD., 1 MINCING LANE, E.C.
BIJKANTOOR TE LIVERPOOL.

IN NED. INDIË: „HET INDISCHE VEEM” EN „DE SCHEEPSAGENTUUR”, BATAVIA, ENZ.

STORK

MACHINEFABRIEK
KETELMAKERIJ
DRIJWERKEN
GIETERIJ

MACHINEFABR. HENGELO 749

DIRKZWAGER'S SCHEEPSAGENTUUR

MAASSLUIS EN HOEK VAN HOLLAND

Belasten zich met het rapporteeren van schepen en het
behandelen van scheepszaken op den Nieuwen Waterweg

NIEUWE BERGING-MAATSCHAPPIJ

MAASSLUIS

Contracteeren voor het bergen van gezonken schepen en
ladingen, op de rivieren en buitengaats; belasten zich met
het instellen van duikeronderzoek, enz. enz.

NEDERLANDSCH - TRANSATLANTISCHE HYPOTHEEKBANK TE AMSTERDAM

WERKT IN CANADA MET EIGEN KANTOREN
DIRECTIE: J. MEES TE AMSTERDAM. LDROOGLEEVER FORTUYN TE WINNIPEG

5 en 6% **PANDBRIEVEN**
IN STUKKEN VAN f 1000,—, f 500,— EN f 100,—
AFGIJFTE TEGEN BEURSKOERS

MARX & Co's BANK

ROTTERDAM, Zuidblaak 56
's-GRAVENHAGE, Kneuterdijk 13

KAPITAAL f 8.000.000,— VOLGESTORT

Directie: P. J. VAN OMMEREN, Jhr. D. F. REUCHLIN, S. S. BOSMAN JR.

Raad van Commissarissen: Mr. J. A. LOEFF, J. RIJPPERDA WIERDSMA, A. C. MEES en Mr. A. J. MARX